

Posam. štev. Din 1.—,
četrtkova in sobotna
številk Din 1.50 :—

„TABOR“, izhaja vsak dan, razven
nedelj in praznikov, ob 18. uri
datumom naslednjega dne. Star
mesečno po pošti D 12-50, za in-
zemstvo D 20-50, dostavljen na do-
Din 14.—, na izkaznice Din 12-50.

„NARODNI LIST“ (četrtkova štev.
„Tabora“) se naroča kot tednik
in stane mesečno 2 Din, četrt-
letno 6 Din, polletno 12 Din,
celoletno 22-50 Din.

Naročnina se plačuje vnaprej.

Posltnina plačana v gotovini.

TABOR

(NARODNI LIST)

Knjižnica nceja

Tablione

Posam. štev. Din 1.—,
četrtkova in sobotna
številk Din 1.50 :—

UREDNIŠTVO „Tabora“ in „Na-
rodnega lista“ je v Mariboru, Ju-
žna ulica 4. L. nadstropje. —
Telefon interurban šte. 276. —
Rokopisi se ne vračajo.

UPRAVA je v Jurčičevi ul. št. 4,
prilike desno. — Telefon št. 24.
SHS poštno-ek. račun za „Tabor“
11.787, za „Narodni list“ 12.853.

Na naročila brez denarja se ne
ozira. Inseratne cene po dogovoru.

Leto: IV. (II).

Maribor, četrtek 6. decembra 1923.

Štev: 276 (49).

Radičev cirkus.

Maribor, 5. decembra.

Ko so ob zadnjih volitvah Radičevi plačani in neplačani agitatorji začeli tudi v nekaterih naših krajih mlatiti prazno slamo o Radičevi »republik«, smo izrazili prepričanje, da jim naše ljudstvo ne bo nasledilo. V splošnem se nismo motili. Res je, da so dobili med Slovenci nekaj glasov in da so jim prekmurski madžaroni omogočili mandat, ter da so poželi večino glasov radičevski duševni sorodniki klerikalci, reči pa moramo: Kakor naše ljudstvo s svojo zdravo pametjo in s politično vzgojo, ki jo je imelo zlasti v zadnjem desetletju, polagoma uvideva, da klerikalna politika hodi napačna pota, tako je zdaj tem manj nevarno, da bi se gibanje zaslepljenih hrvatskih kmetov zaneslo v naše kraje. Da je Radič res mlatil prazno slamo, to nam dokazujejo vsi dogodki na političnem polju od volitev do danes. Z znanim Markovim protokolom je »republikanec« Radič skupno s klerikalci omogočil radikalno samovlado. Radikalci delajo, kar se jim zljubi; nalagajo davčna bremena in gospodarijo po svoje, medtem pa so radičevski poslanci brez vsake moči, kakor da jih sploh ni na svetu. Tudi klerikalci nimajo veliko večje moči, a njih je vsaj čuti v parlamentu in včasih trušče tudi nekaj zaleže. Radičeva republikanska slama je skozi in skozi prazna, iz prazne slame pa ni mogoče dobiti ne kruha ne semena. Tako mineva mesec za mesecem in hrvatski kmet ima od države le toliko, kolikor mu dajo tisti, v katerih vidi svoje sovražnike. To je žalostna usoda, če pomislimo, da traja že nekaj let in da ji tako kmalu ne bo zdravlila. Toda priti mora čas, ko bo hrvatski kmet preklinjal Radiča, svojega škodljivca in izkoriščevalca. Radič pa nehoti dela tako, da na to ne bo treba dolgo čakati.

Radič išče v Londonu »federacijo«.

Znano je, da je Radič odšel v Anglijo in da se nahaja že od avgusta v Londonu. Kaj ga je gnalo čez mejo? — Štiri leta je trobil dan za dnem, da pride republika. Še ko so bili na vladi sedanji »republikanci« in separatisti dr. Trumbić, dr. Korošec, dr. Laginja in mnogi drugi, ki se zdaj ogrevajo zanj, se je Radič tako grdo obnašal napram državi, da so ga morali vtakniti v ječo. Takrat ni govoril o »federaciji«, »konfederaciji« in drugih podobnih rečeh, ampak je bil z vsem srcem za to, da se naši kraji odtrgajo od skupne države in združijo v nekako novo avstro-ogrsko monarhijo, ker le tako bi Radič postal velik gospod. Toda potok, ki se je enkrat že spustil s hriba, ni hotel teči nazaj, marveč si je vedno bolj dolbel strugo in danes ga ne zaustavi nič drugega, kakor če se sam posuši ali pa mu kdo neprimerno močnejši napravi visok jez in ga požene v drugo smer. Tak potok je naše državno ujedinjenje. Če je bilo po prevratu nemogoče, da bi nas tuja sila razjednila in pritegnila nazaj k sebi, je pa to danes popolnoma izključeno. Radič je sam spoznal, da je njegova borba za posebno hrvatsko republiko jalova, zato se je v novem času na videz izpreobrnil in govori o federalizaciji Jugoslavije, to je taki razdelitvi naše države, da bi bile posamezne pokrajine kar najmanj osredotočene in bi se lahko vsak čas oprostile vezi jedinstvene države. To je tedaj samo maska za Radičevo protidr-
žavno konjo, s katero pa najbolj škoduje

Tudi bolgarski kralj v Parizu.

Sestanek med njim in našim kratjem?

Beograd, 5. dec. Bolgarski kralj Boris je odpotoval v Pariz. Značilno je, da je odpotoval preko Bukarešte, kar je izzvalo razna ugibanja. Nekateri trde, da je hotel videti princeso Ilcano. — Smatrajo, da je to uspeh kraljice Ma-

rije, ki je dolgo delala nato, da bi se mlajša hči poročila s kraljem Borisom. V Beogradu se v nekaterih političnih krogih ne izključuje možnost sestanka med kraljem Borisom in Aleksandrom in sicer v najstrožjem inkognito.

Jugoslavija proti podonavski konfederaciji.

Budimpešta, 5. dec. V »Pesti Hirlapu« je izšel razgovor z ministrom zunanjih zadev dr. Ninčičem, v katerem on pravi, da je vsa jugoslovanska javnost odločno proti ideji podonavske konfederacije. Treba pa stvoriti prijateljske odnose med Madžarsko in sosednimi državami, s čimer bo pospešen in zasi-

guran ekonomski razvoj Srednje Evrope in kar bi bilo koristno tudi v političnem pogledu. Dr. Ninčič je na koncu izjavil, da so ga pogajanja, ki jih je vodil v Ženevi z ministri Bethlenom in Daruvarjem, prepričali, da so mogoči normalni prijateljski odnosi med Jugoslavijo in Madžarsko.

Cenitev škode po poplavi v Sloveniji in na Hrvaškem.

Ministra Trifunović in Vujičić prideta osebno.

Beograd, 5. decembra. Včeraj se je vlada ponovno bavila z akcijo za pomoč od povodnih prizadetih krajev na Hrvaškem in v Sloveniji. Včeraj sta obiskala ministrskega predsednika Pašića bivša hrv. klerikalna poslanca Šim-

rak in Barič. Pašić jima je obljubil izdatno pomoč. Vlada je sklenila, da odpotujeta na Hrvaško in v Slovenijo, da na licu mesta precenita škodo, ki je nastala vsled povodnj.

Pred sprejetjem pooblastilnega zakona v Nemčiji.

Berlin, 5. dec. V včerajšnji seji drž. zbora je kancelar Marx podal vladno izjavo, ki je bila sprejeta še precej simpatično. Povdaril je zlasti potrebo združitve vseh Nemcev, da si ohranijo, kar je še ostalo. Govoril je o položaju financ, povdaril pripadnost Poruhrja in Porenja k državi celoti in pozval parlament, naj deluje v korist države in naroda. — Seja je bila preložena na danes popoldne, da morejo stranke zavzeti stališče napram pooblastilnemu zakonu, ki ga je državni svet že odobril.

Berlin, 5. decembra. Včeraj zvečer se je vršil razgovor med državnim kancelarjem in zastopniki vseh strank razen komunistov. Socijalni demokratje so pristali na to, da se vnese v pooblastilni zakon določba, po kateri se morajo vse odredbe, izvirajoče iz pooblastilnega zakona, predložiti posebnemu parlamentarnemu odboru, ki ima sicer samo posvetovalni značaj. Pričakuje se, da bo pooblastilni zakon s pristankom socijalnih demokratov sprejet z dvotretjinsko večino.

Spomnite se božičnice za obmejno deco!

tisti samoupravi pokrajin, ki jo vsi hočemo. Kajti gotovo je, da so sile, ki so združile različne dele v jedinstveno državo, še vedno tako močne, da ne bodo dopustile razdružitve. Zato Radičeva in v izvestnem smislu tudi klerikalna politika radi svojih protidržavnih namenov samo krepki tisto strujo, ki hoče kar najbolj osredotočiti vse državno življenje okoli Beograda.

Angleška vlada izganja Radiča.

Če bi Radiču res šlo za pravo pokrajinsko samoupravo in za temeljito ureditev naše države, bi se ne napolnil v London, kjer mešetari s hvala Bogu redki mi sovražniki naše države in obrekuje kolikor le more naš narod in njegove odgovorne voditelje. Iz Londona pošilja dolga pisma. V enem izmed prvih je dejal, da so mu obljubili, da dobi Hrvatska v jeseni svoj homerule (poseben državni zbor po irskem vzorcu). Jesen je pri koncu, a kaj se je zgodilo: Naš poslanik dr. Gavrilović je dostavil angleški vladi prevod onih Radičevih pisem, v katerih se moč hvali, da je angleška vlada navdušena za njegovo politiko. To je angleško vlado, ki hoče biti ko-
rektna napram drugim državam in ki

ve, da se v njihove notranje-politične zadeve ne sme vtikati, napotilo k temu, da je Radič vporočila mir, ali pa ga bo izgnala iz Londona.

Kedaj pride republika?

Vest je pač poparila hrvatske »republikance«, vendar pa Radičevi petolizci skrbijo za to, da je kmetje ne bodo izvedeli. Pišejo namreč, da Radič itak namerava zapustiti London, če pa pri angleških volitvah zmaga delavska stranka, bo njena prva skrb, da reši »hrvatsko vprašanje«. Danes, ko ima Anglija milijone brezposelnih in ko jo žulijo njene lastne zadeve v raznih delih sveta, se bo morebitna delavska vlada spustila v boj z beograjsko vlado zaradi onega Radiča, ki je med vojno pisal, da je Anglijo treba raztrgati!...

Tako Radič, ki se postavlja kot voditelj hrvatskega kmeta, farba ljudi, zraven pa lepo živi v največjem mestu sveta na stroške onih, ki plačujejo njegovo politiko. Opisali smo popoln neuspeh Radičeve politike, to pa radi tega, ker mu je po neuspehu na znotraj ostalo še upanje, da bo dosegel kaj na zunan. Zdaj se vidi, da je tudi zunan mlatil prazno slamo. Kajti velike države

ZASTOPNIKA AMERIKE V BEOGRADU.

Beograd, 5. decembra. Včeraj sta dospela v Beograd zastopnika Rockefellerjevega fonda g. Russel, ravnatelj mednarodne higijenične sekcije v Parizu in njegov tajnik dr. Ram. Odlična tujca ostaneta v Beogradu tri dni kot gosta ministrstva narodnega zdravlja. — Obiskala bosta tudi Novi Sad in Niš, na kar se bosta odpeljala v Carigrad. Da nes zvečer bo prirejen njima na čast slovesen banket, katerega se udeležita tudi prosvetni minister in minister za narodno zdravje.

»NEUE FREIE PRESSE« in »GRAZER TAGESPOST« PRI NAS PREPOVEDANA.

Beograd, 5. decembra. Ministrstvo notranjih zadev je odvzelo poštni debit avstrijskima listoma »Neue Freie Presse« in »Grazer Tagespost«, ker pišeta proti interesom naše države.

OSNUTEK KONKORDATA DOVRŠEN.

Pred službenimi pogajanjmi z Vatikanom. Beograd, 5. decembra. Včeraj se je vršila v ministrstvu ver pod predsedstvom resortnega ministra dr. Janjičica seja komisije, ki izdeluje načrt konkordata z Vatikanom. Komisija, ki je sestavljena iz višjih uradnikov ministrstva ver in drugih strokovnjakov izven ministrstva, je dokončala svoje delo. Osnutek konkordata bo takoj predložen vladi v odobritev, na kar se bodo pričela oficialna pogajanja z Vatikanom. Pričakuje se, da bo v prihodnjih dneh tudi Vatikan predložil svoj osnutek.

—□—

BORZA.

Curih, 5. decembra (Izv.) Sklep. Pariz 30.85, Beograd 6.50, London 24.99, Praga 16.80, Milan 24.85, Newyork 573.75, Dunaj 0.00805, žig. krone 0.008050.

Zagreb, 5. decembra. (Izv.) Sklep. Pariz 4.75—4.775, Curih 15.47—15.55, London 386—387.50, Praga 2.59—2.60, Newyork 88—88.75, Dunaj 0.1247—0.12575, Milan 3.89—3.84.

nočjo niti slišati, da bi razdrli jugoslovansko državo in postavili na njeno mesto Radičevo republiko in papeško Slovenijo. Če se je Radič v Londonu nameril na kakega pametnega človeka, mu je ta svetoval, da naj gre s svojimi poslanci v Beograd in skuša tam doseči pametno ureditev države. Radič pa ve, da v Beograd ne more, ker bi potem moral odgovarjati, kaj je delal pet let in koliko škode je napravil med tem časom s svojo bedasto »politiko«.

Škodo od cirkusa imamo vsi.

Njegovi agitatorji so tedaj zločinski sovražniki ljudstva, ki ga vodijo za nos, ko mu obetajo nekaj nemogočega. Zato slovenski kmet dobro stori, da odklanja Radičev republikanski cirkus. Vse zle pa je v tem, da zaradi Radičevega in klerikalnega separatizma ne more pri nas priti do prave vlade. Pri nas vlada samo ena stranka, kakor v stari Franciji ali Angliji. Na Češkoslovaškem, Poljskem, v Avstriji, Bolgariji imajo široke koalicijske vlade, v katerih jamči za vlado več strank. In dokler bodo Radičevci tako slabi politiki, bodo lahko radikalci skubli in delali, kakor se jim bo hotelo.

Dnevna kronika.

POZIV SLOVENSKI JAVNOSTI!

Težke čase preživlja naše visokošolsko dijaštvo po vojni, zlasti pa v letošnjem študijskem letu. Silno redki so oni, ki jim ne bereš na obrazu skrbi za vsakdanji kruh. Mnogo jih je, ki si ne morejo večasih po več dni privoščiti krožnika tople juhe, še več je onih, ki so zaradi obupnih gmotnih razmer navezani na razne ljudske kuhinje — in še to samo opoldne, da o večerjah sploh ne govorimo! — Ker je letos nastopila rana zima, je stopilo tudi vprašanje obleke in obutve v ospredje. Koliko jih je med dijaštvom, ki si ne morejo nabaviti najpotrebnejšega perila, obleke in obutve! Kje naj dobé denar za vse to? Od starišev? Kako neki, ko je pa večina dijaštva iz uradniških krogov, katerih stanje je — kakor znašo — itak bedno in naravnost obupno! Tudi od države ni pričakovati mnogo podpore in oni, ki jo dobijo, so prav redki. Sicer je pa tak znano, kako naša vlada skrbi za svoje dijaštvo...

Posledica, ki grozi nastati vsled te nevzdržne bede, bo ta, da bodo prišli v svet, med ljudstvo mesto agilnih in zdravih ljudi-delavcev — slabotneži in bolehniki, ki ne bodo v stanu izvrševati svoje težke naloge, ki jih čaka, če jim v poslednjem trenutku ne priskočijo na pomoč premožnejši sloji. Ustanovilo se je »Centralno akademsko podporno društvo« s sedežem v Ljubljani, v katerega vodstvu so sledeče dame in gospodje: Franja dr. Tavčarjeva, dr. Žerjavova, dr. Baltičeva, dr. Debelakova, dr. Triller, dr. Fux, viš. šol. nadz. Gangl in ravnatelj Šibenik. Društvo si je nadelo težko nalogo, olajšati dijaštvo bedo in ga rešiti propada, ki mu grozi. Vsled tega je društvo primorano organizirati nabiralno akcijo v denarnih in naravnih prispevkih, ki se naj blagovolijo pošiljati na spodnji naslov. Upamo, da bo naša prošnja odmev v sreih merodajnih krogov. Naj pokaže naša javnost, da ji je ležče na tem, da dobi narod agilne, zdrave voditelje vedrega duha.

»Centralno akademsko podporno društvo« v Ljubljani, Kolodvorska ul. 22.

—□—

— Smrtna koša. V Poljčanah je umrl 8. tm. gostilničar in trgovec g. Rajmund Savski. Naj v miru počiva!

— Nadomestne volitve v cenilne komisije za dohodnino v Sloveniji in volitve nove cenilne komisije za Prekmurje so razpisane za 20. jan. 1924.

— Razpisane službe. Razpisana je služba okrajn. zdravnika v Slov. Gradcu do 15. jan. 1924, dalje služba nadučitelja pri Sv. Barbari v Halozah (do 25. dec. 1923) in služba ravnatelja na dr. realni gimnaziji v Murski Soboti (do 20. dec. tl.).

— Učiteljsko društvo za Maribor in bližnjo okolico zboruje jutri v sredo ob

pol 10. uri v deški meščanski šoli. Predava g. prof. Pivko o Cankarjevi materi.

— Organizacija okrajnih zdravnikov za Slovenijo vabi vse svoje člane, osobito one severno Save, na sestanek, kateri sevrši dne 9. dec. 1923 ob 15. uri popoldne v Narodnem domu v Celju. Dnevni red obsega različne važne točke, med njimi eno najvažnejših: zopetno ukinjenje plač okr. zdravnikom. Gg. kolegi, dolžnost Vaša je, da se sestanka v čimvečjem številu udeležite.

— Kar Vi potrebujete, to je Elzafluid. To pravo domače sredstvo, katero prežene Vaše bolečine! Poizkusna pošiljka 27 D. Lekarnar Eug. V. Feller, Stubica Donja, Elzatr g. št. 201, Hrvatska. 2736

— Aretirani odvjetnik. V Beogradu so 4. tm. aretirali odvjetnika Paniča in ga izročili sodišču, ker se je izkazalo, da je poiharjal podpise in štamplje na potnih dokumentih za Ameriko, katere je proti provizijam dajal svojim rojakom iz Dalmacije, ki so hoteli v Ameriko.

— Nove cigarete. Uprava državnih monopolov namerava v kratkem izdelati novo vrsto cigaret srednje kvalitete in po srednji ceni. (Kadilci sprejemajo to vest s precejšnjim nezaupanjem, ker danes še takozvane boljše cigarete niso kaj prida in »srednje vrste« navadno prištevamo k bolj slabim!)

— Umetni dež. — brez »črnošolcev«. Človeški rod si vedno bolj in bolj prizadeva nadvladati mater naravo. Tako poročajo ameriški listi, da so se v Daytonu nedavno vršili poskusi, ali bi se dal napraviti umeten dež, kar bi bilo zlasti dobrodošlo v času hude suše. Več letal se je dvignilo visoko v zrak nad oblake. Tam so na prostoru kakih 150 krat 500 m metali na oblake z elektriko nasičen pesek. Na ta način so res povzročili na omenjenem prostoru umeten dež, ki je padel skoraj pol ure. Znanstveniki upajo, da se jim bo posrečilo ta problem rešiti in ob vsaki uri napraviti dež.

— Kaj stane v Nemčiji posamezna številka lista? Pred seboj imamo nedeljsko številko berlinskega ruskega lista »Rule«, ki stane 200 milijard mark. Pred enim letom je stala 20 mark. V našem denarju se plača za teh 200 milijard mark 1 dinar 75 para.

— Lev na deklice. Na Dunaju je v zadnjem času na nepojasnen način izginilo več mladih deklet. Dunajska policija, ki je sicer na glasu, si je zaman prizadevala, da bi razkrila to tajnost. Nek dunajski list poroča, kako postopajo ti agentje, ki bržkone love dekleta za javne hiše. Neka mlada dama je prišla iz neke pisarne na Favoritenplatzu. Ko je prišla mimo nekega avtomobila, je stopil k njej mlad mož ter zahteval, naj se legitimira. Od iznenadenja je dama molčala. Mož je še enkrat osorno zahteval, naj se legitimira, ali pa mora z njim v avtomobilu na policijo. Sedaj še le je prišla mlada dama k zavesti ter

tudi od tega gospoda zahtevala legitimacijo. Ko je videl, da ima opravka z energičnim dekletom, je smuknil v avtomobil in se naglo odpeljal. Policija je deslej zaman skušala izslediti ta avtomobil. Na tak in sličen način je izginilo že mnogo deklet brez sledy.

— Srečna Avstralijska. Angleški listi poročajo, da vlada v Avstraliji tako občutno pomanjkanje žensk, da je vlada sklenila nekaj tega materiala importirati iz Evrope, kjer ga je v izobilici in skoraj po vseh evropskih državah preostaja — brez moža. Za enkrat je proračunana potreba na 250.000 žensk vseh slojev in starosti. Te žene dobe tam brezplačno hrano in stanovanje, dokler se ne poroče s kakim tamošnjim farmerjem ali obrtnikom. Katera izmed naših slovenskih deklet doma ne more najti moža, naj torej poskusi v Avstraliji, kjer ji bo sreča gotovo mila — dokler še traja zaloga zakonodajnih moških.

— Škofov tajni zakon. Sorodnike londonskega škofa Clevelanda Mastermana, ki je nedavno umrl, je njegova oporoka silno razburila. Bil je silno bogat in poznan kot velik čudak, ki ni nikamor zahajal. Že dolgo vrsto let ga ni bilo videti v nobeni družbi. Premoženje se mu je vidno množilo in sorodniki so se že veselili lepe dedščine. Kdo pa popiše njihovo začudenje, ko se je izkazalo, da je škof že 37 let oženjen s svojo kuharico, katero je imenoval škof za svojega glavnega dediča. V javnosti o njegovem zakonu ni bilo ničesar znane. Vsi so ga smatrali za samca. Njegova kuharica se je vedno podpisovala s svojim dekliskim imenom in tudi škof je postopal z njo, kakor s svojo služkinjo. O kakem zakonu ni bilo nikjer ne sluha ne duha. Po listinah pa je dokazano, da je ona res njegova legitimna žena in sorodniki so morali oditi praznih rok. Sicer pa jih tolažijo s tem, da je škofova žena že priletna — ima namreč 80 let in torej ogromnega premoženja ne bo dolgo uživala. Iz kakega vzroka je posvetila vse svoje življenje čudnemu starcu, bo ostala njena tajnost. V resnici ona sama od tega ni imela prav ničesar. Opravljala je svoje posle kakor prej, nikjer ni smela nastopiti kot bogata žena škofova in bila je povsod znana le kot njegova kuharica.

Šola in dom.

10. Spomini na Miklavževu.

Že 14 dni pred Miklavževim nam je dobra mamica, Bog ji daj nebesa, rekla: »Otroci, zdaj pa te molit! Čez 14 dni pride Miklavž! Kdor bode lepše molil, tega bode bolj obdaroval!«

»Ali nas Miklavž čuje, kadar molimo?«

»Da, pride poslušat«

Bilo nas je troje. Brat Zvonimir, sestrica Ljuboslava in jaz. Da bi si z mo-

»Za Boga svetega! Kako sem trapa!« je naglo pomislil. Tule imam zvito obleko; popolnoma nag sem in nimam nobenih žepov. Ti butelj ti! Kam pa misliš dati Berlotov denar? Gotovo ima v skrinji trdih tolarjev; težki so in treba jih bo nekam spraviti. Saj si vendar ne moreš nastriči žepov v kožo svojih bokov.«

Vnovič je tipal po zidu in pregledoval koše; naenkrat se je tiho zasmejal in potegnil iz zaboja, napolnjenega z ovsem, platneno vrečo, kakoršne obešajo konjem pri krmenju čez glavo. V to vrečo prav gotovo spravi ves zaklad. Obesil si jo je okoli vratu, tako da se je videlo, kakor da bi nesel beraško malho, ki ji je zadnji del tvorila cula z obleko, predaji pa vreča za oves.

Odbilo je polidvanajst.

Tedaj je popolnoma nag, noseč svetilko brez luči na mezinu leve roke in krepko stiskaje motiko v desnici, rahlo sunil s kolenom v duri pralnice in vstopil v kuhinjo.

Tiho in pravilno dihanje mu je pričalo, da deček trdno spi. Priblížal se je nizki postelji, kjer je ležal mali Peter, odet z odejo gori do ušes, in močnejše stiskal motiko, ki jo je že dvigal.

»Eh kaj,« si je dejal hipoma. »Spi tako trdno, da ga noben ropot ne more prebuditi. Ko sem bil na njegovem me-

litvijo pridobili pravico na več darov, smo brez maminega ukaza poklekali pred razpelo ter smo posebno glasno molili. Konečno smo dodali še: »Na čast sv. Miklavžu, da bi nam prinesel mnogo darov... oče naš... med molitvijo smo v jednomer mislili na Miklavža in na darove; zdelo se mi je, da je nekdo krog hiše hodil. Po molitvi sem šepetaje vprašal brata in sestrico: »Miklavž nas je poslušal, ali sta tudi vidva slišala stopinje? Oba sta pritrdila, da se je tudi njima tako dozdevalo. Vsi smo bili pričani, da je vse res, zlasti ko je mamica prižgala luč, prinesla na mizo večerjo ter nas pohvalila za glasno molitev in rekla, da je sv. Miklavž poslušal našo molitev, saj je tudi ona slišala za naj stopinje.

Tako smo molili vsak večer. Pri večerji pa smo ugibali, kako je mogoče Miklavžu pri vsaki hiši poslušati. Oče so rekli, da pride Miklavž naravnost iz nebes in dela neznano velike korake od hiše do hiše, od griča do griča.

»Joj, on torej stopi do sosedu samo jedenkrat, mi pa moramo prestopiti najmanj tisočkrat. Ali hodi tudi takrat tako hitro, ko nosi poln koš darov? Ali ničesar ne izgubi? Pa kje dobiva on darove? Ali jih kupuje?« To so bila naša nerešena pitanja, na koje sta morala oče in mati previdno odgovarjati. Vse to nam je bila velika nerazvojljana zagonetka.

Ako smo v tem času slučajno proti svoji volji v svoji otroški razposajenosti razjezili stariše ali drug drugemu kaj žalega storili, so nam takoj žugali: »Miklavž ve za vse to. Razžalili ste tudi njega, prinesel vam bode manj darov!« To je pomagalo, odslej smo bolj pazili da zopet kaj ne zagrešimo.

V predvečer Miklavževega smo na povelje starišev nastavili svoje znotraj in zunaj lepo osnažene škornje k oknu, potem pa hajd spat. Pod odejo smo zadržavali sapo, hoteč slišati, kedaj bode prišel Miklavž okno odpirat in devat darove v nastavljenе škornje. Gotovo bode takrat kaj zaropotalo. Toda ničesar ni bilo slišati. V tem napetem pričakovanju nas je premagal spanec ter nas zabal v sladki sen. Sanjalo se mi je, kako se je vsa soba razsvetlila od nebeskega sveta. Prišel je sv. Miklavž v zboru angeljev in nam je nasul polne škornje darov, potem je prikazen izginila.

Prebudili smo se zgodaj, tema je ležala po celi sobi, ničesar nismo mogli uzreti. Na naše neprestano klicanje so prižgali luč. Glej, iz vsakega zvrhanega škornja nas je gledala dolga — Miklavževa šiba. Poljubiti smo jo morali. Potem smo razkladali darove kakor: Jabot, ka, orehe, suhe češplje, hruške, lešnike, zvezke, kamenčke, peresnike, peresa, »lecat« itd. na dnu škornjev pa smo našli po jedno srebrno dvajsetico. To vam je bilo zopet modrovanja, kje je Miklavž vse to dobil. Ljudje, pri katerih je ku-

stu, bi bilo lahko treščilo poleg mene, ne da bi se bil zbudil. In pa če ga dobro ne zadenem, se začne dreti in stara dva sta takoj na nogah. Ubogi fant! Kako srečni so takile smrkvenci! Kaj pa ko bi se slučajno vendarle prebudili! Ko bomo zgoraj, napravim morda preveč hrupa. Ako vse pomislim... Ah! Pri moji veri, zakaj neki? Saj ga še vedno lahko potarčam, kadar se vrnem.«

Zveplenke je našel na peči; nato se je podal v vežo in postavil motiko s svetilko na tla, da privzdigne omaro za uro. Kakšna radost! Ključ je bil tam kot nekdanj. V treh minutah bo pri zakladu.

Stopnice so zaškrpale pod njegovimi bosimi nogami.

»Nesramna tla! Škripati začnajo in vendar stopam tako rahlo nanje.«

Obstal je in previdno poslušal, ali ni kdo opazil zvoka. Ne, v hiši je bilo vse tiho in mirno, le spodaj v kuhinji je smrčal mali Peter.

Še dve stopnici, še ena, nato stopnišče in shramba za metle in drugo potijo; in končno duri, za katerimi sta spala Berlotova.

»Le hladno kri! Zdi se mi, da izgubim glavo. Seveda, kruto je nbiti dva stara človeka. Ko bi vsaj spala kot polha, pa bi jima samo odnesel denar. To da kaj res hočeš, da se ti bo ves svet smejal! Predno še vlomíš v omaro, bo-

Nagi morilec.

Spisal Jean Richepin. Poslovenil P. H. (Konec).

Začelo se je temniti, noč se je polagoma vlegla na hišo, na vrt in dvorišče. Kmalu ni mogel Peter Lurier ničesar več razločevati s svojega visokega drevesa. Tu in tam so bliščale zvezde skozi goste vejevje.

Devet! V enem oknu nadstropja se je zabiskala rdeča luč. Gotovo je tam stari Berlot in šteje denar kot vsak večer. Luč je ugasnila šele čez dobro uro. V vreči je moralo biti pač lepo število tolarjev!

Deset!

»Za Boga, kako mi preseda to čakanje! Ponoči se ura kar ne premakne.«

Enajst! Vse naokoli spi spanje pravičnega.

To je bila njegova ura. Peter Lurier je zlezel z drevesa.

Prišel do pralnice, je začel otipavati zid, dokler ni našel med dvema opekama špranje, v katero je mogel vtakniti ostrino svojega noža. Dolgo je trajalo, da je izdrl prvo opeko. Ko pa je nastala luknja, se je hitro širil. Jemal je iz nje opeko za opeko in jo tiho polagal na tla. Konečno je bila luknja tako širo-

ka, da se je telo Petra Luriera moglo brez težave skozi njo zmuzniti.

Precej časa je stal nepremično in skušal privaditi oči na temo. Ko je začel nekoliko razločevati predmete, je spoznal, da se ni motil v svojih spominih. Ravno njemu nasproti so bile duri, držee v kuhinjo.

Ali preden se je podal dalje, je moral izvesti, kar je zahtevala previdnost namreč sleči se do nagega, poskrbeti si svetilko in izbrati orožje. Nož, s katerim je izdrl opeko, je bil prekratek in preveč skrhan, kakor da bi mogel z njim moža umoriti. Tipaje okoli sebe po koših z raznovrstnim orodjem je iskal česa pripravnega in izbral si je kratko motiko s krepkim toporiščem in težko in poostreno glavo. Na zidu sta viseli dve svetilki, ena za voz, druga za v hlev. Prva mu je bila po godu, ker je bila nekoliko manjša in je imela reflektor, da je bila prav kot kakšna slepica. Peter je vtaknil vanjo košček sveče, ki je ostal od večera v drugi svetilki. Vžigalice gotovo najde v kuhinji; sicer pa jo je nameraval priležati šele gori v sobi, da bi dobro videl, kam treba udariti in kje je denar.

Ko je bilo vse pripravljeno, se je Peter Lurier slekel, zvil obleko v culo in si jo privezal s tenko vrvo na hrbet; potem je še malo počakal in preudarjal, ali ni morda česa pozabil

Doval, so ga gotovo morali spoznati, saj v nebesih takih stvari gotovo ne delajo.

Stariši so nas poslušali s tihim pri-
tjenim veseljem, radovali so se nad na-
šo otroško modrostjo in domišljijo. »Je
vendar lepo biti otrok,« so rekli, »nam
odraslim Miklavž ničesar ne prinese.«

Odpravili smo se v šolo. Dovoljeno
nam je bilo vzeti nekaj darov seboj. To
je vršelo, šumelo in žvrgolelo po šolski
sobi. Ko je vstopil učitelj, smo mu mo-
rali vse svoje darove po klopih razsta-
viti. Učitelj je imel za vsakega prijazno
besedo. Pripovedovati smo mu morali,
kako smo pričakovali Miklavža. Ko se
nam je pritožil, da ni njemu ničesar
prinesel, smo mu hoteli vsi pokloniti
del svojih darov, toda on je to hvaležno
odklonil, češ, da so Miklavževi darovi
samo nam namenjeni.

Kar nakrat se je začelo od zunaj
drebno zvončkanje, pomešano z rožljan-
jem verig. »Miklavž pride!« zakliče ne-
ki deček. »Parkelj gre!« so zaklicali dru-
gi. Vsi smo šinili po koncu.

Učitelj nas je pomiril, naj se ne boji-
mo, saj smo pod njegovim varstvom. Po-
trkalo je na duri, ki se takoj na to
odpro.

O veličastvo! Dva angelja z zlatimi
križi ustopita, za njima pa veličasten sv.
Miklavž s škofovo palico v roki in z
mitro na glavi, ogrnjen v krasen plašč,
dolga siva brada mu je valovala po
prsih.

»Otroci!« je izpregovoril z mogočnim
glasom, »sinoči sem obhodil vaše hiše,
delil sem vam darove, danes pa sem
prišel še v šolo, da se prepričam, ali ste
jih tudi vredni!«

Molili smo razne molitve, potem smo
še računali in čitali. Miklavž je bil z
namo zadovoljen, kajti pohvalil nas je
in obljubil prihodnje leto zopet priti.
Meni pa se je vsejedno čudno dozdevalo,
zakaj ni Zetečevega Slavka nižesa vpra-
šal, ta bi mu ne znal ničesar odgovoriti.

Zopet je na hodniku močno zarožlja-
lo. Miklavž vli angelju duri odpreti. V
sobo se je zaletel rogati parkelj, črn ka-
kor hudič, iz ust mu je molel dolg rdeč
jezik, v rokah je držal vile in verigo, z
repom je objestno mahal. Otroci v prvih
klopih so se kričaje skrili pod klopi, mi
večji pa smo preplašeno gledali, kaj bo.

Parkelj vzame iz svoje potne torbe
pest svalčice ter jih ponudi večjim deč-
kom: »Nate, vzemite in pušite, bodele
veliki gospodje!«

»Nazaj!« mu zapove Miklavž, ter nas
poduči, da ne smemo pušiti, ker je to
škodljivo ne samo za telo, temveč tudi
za žep.«

Parkelj izvleče stekleničico vina in
žganja s pomudo: »Vzemite in pijte!«
»Nazaj skušnjava!« mu zapove Miklavž
ter nam razloži, kako je pitje vina in
žganja za mlado telo otrov. Parkelj je
moral oditi, rečal je po pasje, pretil nam
je s pestjo: »Čakajte, ne videte mi, ko
bodele večji, bodele radi pušili in pili,

sta zbobnala vso hišo na nogo. Stari
ljudje imajo tanek sluh in spe z odprti-
mi očmi kakor zajci. Torej le pogum, Pe-
ter, in glej, da se ti toporišče v roki za-
greje. Kar noter v sobo in mahaj po
glavah!«

Prižgal je svetilko in odprl duri.

Ko so vrata v tečajih zaškripala in
je nenadoma zažarela luč v sobi, se je
oče Berlot ves prestrašen usedel na po-
steljo. Toda ni utegnil niti enkrat za-
kričati — zvrnil se je vznak z razbito
črepinjo. Medtem ko je morilec izdiral
motiko iz zevajoče rane, je mrtvoudna
žena nemo in negibno in s široke odprti-
mi očmi zrla na grozni čin. Še hip in mci-
tika, pobarvana od krvi in belih možgan,
je padla z zamolklim udarcem na gubato
čepico uboge starke.

Vse je šlo po sreči. Treba je bilo sa-
mo še preiskati omaro.

Zasukal je parkrat noževno klino v
močeni ključavnic in vrata so se dala
odpreti. Mošnjček, dva, tri, četrta neko-
liko manjši. Roka, ki jih otipava, čuti,
da so v prvih treh tolarji, v poslednjem
čekini. Zadosti bo. Kdo bi še nadalje
brskal po skrinji! Treba bo izginiti s
štirimi mošnjčki, ki jih je že pogoltnila
vreča. Uf, kako težo nosi na vratu! In
motike še ne more odložiti. Kaj ko bi se
deček nepričakovano prebudil!

Krčevito je hitel in pri tem ni niti

takrat bodete vsi moji!« se je jezno za-
drl nad nami.

Sv. Miklavž je povzdignil svoj glas,
rekoč: »Ljubi otroci, glejte, parkelj ali
hudi duh hodi vedno okrog, kje bi mo-
gel koga zapeljati k hudemu dejanju.
Varujte se ga! Poslušajte in ubogajte
svoje skrbne stariše, učitelje, duhovni-
ke, spoštujte gosposko, ljubite svojega
kralja in domovino!«

Angelja sta pokleknila, a sv. Miklavž
nas je blagoslovil ter odšel veličastnega
koraka iz razreda.

Učitelj je Miklavžev nauk in skuš-
njava hudega duha poslej pogosto upo-
rabljial pri poduku z velikim pridom.

Moj dobri učitelj počiva že precej let
v hladnem grobu, a njegov Miklavž in
parkelj pa še vedno hodita vsako leto po
jedenkrat po svetu, samo da po raznih
javnih prireditvah preveč zabavata in
profanirata svetost vzgoje. Želeči je to-
rej, naj uplivata v prihodnje s pomočjo
svoje sugestije in otroške domišljije
bolj vzgojevalno na otroško dušo; kajti
ta sprejema vse te utise kakor mehek
vosek v se, ki se nikdar ne pozabijo. Se-
danjim razmeram primerno je tudi ne-
obhodno potrebno, naj vzbujata Miklavž
zanimanje za naše neodrešene brate in
sestre, ki so zašli v italijansko, nemško,
madžarsko in grško sužnost. Take pri-
reditve bodo postale za našo šolo in dom
pravi blagoslov.

Dopisi.

Iz Slovenskih gor. (Popotnik z re-
špetlinom na naslov škofa dr. Karolina.)
Gospod knez in škof! Vi gotovo tudi či-
tate »Stražo« in »Slov. Gosp.« radi
tega veste, kako nesramno ta dva lista
blatita nele posamezne osebe, ampak ce-
le stanove z blatom iz greznice klerikal-
ne politike. Ne prizanašata niti najkri-
stalnijšim značajem s klevetami, lažmi
in obrekovanjem. Ali je to delo v Kri-
stusovem ali v satanovem duhu, pač ni
težko razsoditi pri prostemu pastirku,
tem manj Vam, gospod škof, in da sta
»Straža« in »Slov. Gosp.« krščanska li-
sta in da jih urejujejo in vodijo duhov-
niki, Vam podrejeni duhovniki, Vam
je pač tudi znano, gospod škof. In da
je predstojnik v veliki meri sodgovo-
ren za počenjanje svojih podrejenih.
Vam je tudi znano, gospod škof, tudi
Vam je znano, da vera peša, ker mora
pešati, ker pešajo njeni razglaševalci,
ker ne oznanjujejo več niti z besedo,
tem manj z izgledom ljubezen do bliž-
njega, ampak sejejo v srca ljudi peklen-
sko seme sovraštva, laži in obrekovanja,
samo zato, da se ojači njih politična
procesija, da se uteši njih posvetna go-
spodstvaželjnost in vladohlepnost, ka-
tero je gospod Kristus odločno odklonil
v besedah: »Moje kraljestvo ni od tega
sveta!« In ker Vam je vse to znano, go-
spod škof, kako potem to, da ne zakli-
čete tudi svoji duhovščini glasno in od-

za trenutek spustil z oči obeh mrličev.
Prej, ko je vlomil v omaro, je samo za
kratek hip obrnil glavo in takoj ga je
po vsem telesu stresla mrzla groza. Vsak
morilec instinktivno gleda tako dolgo na
svojo žrtev, da mu jo kakšen predmet
zakrije. Peter Lurier je torej odhajal
ritenski, držeč motiko v roki, in nepre-
stano obračal svetilko proti postelji.
Tako je prišel do duri, ki so se bile vsled
svoje lastne teže za njim zaprle. Naglo,
hipoma je obrnil k njim svetilko, oči in
telo, da bi jih odprl in zbežal.

Krik strahu se mu je iztrgal iz grla;
oči so se mu zaprle v neznanski grozi.

Neki mož je stal tu pred njim! Peter
Lurier ni čakal, ni premislil in pogledal,
da, niti videl ni, da je ta mož nag kakor
on, da drži svetilko v levič, motiko v
desnici in nosi malho na vratu, ampak bil
zmoten samo ene misli: da mora to pri-
kazati ubiti. Strašno je zavijtel svoje
orožje in na vso moč adaril; zadel pa
je le zrcalo, in ker mu je glavo težila
vreča z zlatom, se vsled silega zamaha
ni mogl obdržati na nogah, ampak se je
opotekel in padel z glavo naprej v čre-
pinje razbitega stekla.

Dečka je prebudil ropot, mislil je, da
je oče Berlot obolen in mu je treba hi-
tro pomoči, zato je prihitel s svečko. —
Komaj pa je dospel na stopnišče, se je
od samega strahu sesedl na tla.

ločno: Nazaj k verskemu življenju, na-
zaj k veri iz politične arene ogabnih
preprirov in sovraštva, nazaj k dostojno-
sti in vzlednemu življenju! Gospod
škof, dokler Vi tega poziva ne izrečete in
ga ne uveljavite, ostanejo vsi Vaši pa-
stirski listi bob ob steno, ker ljudstvo
že zna kaj dobro tehtati besede: po njih
dejanjih jih bodele spoznali! Da bi mi
hotel »Straži« in »Slov. Gosp.« vračati
hudo s hudim, gospod škof, nabrali in
nudili bi Vam cvet iz vrta žegnanih
vrtnarjev, da bi se Vam lasje ježili. Sa-
mo mali primer, kako bi te cvetke »di-
šale«: Pred par dnevi sem potoval s svo-
jim rešpetlinom in daljnosluhom preko
Sv. Antona v Slov. goricah pa mimo Sv.
Lenarta. Počivam malo na rebro ob ce-
sti. Slušim hrup v neki hiši. Ko nasta-
vim daljnosluh, me osupne. Grozen za-
konski prepri. Ona v krčevitem joku:
»Moj Bog, kaj sem se jaz zavedala, da
bo imelo to enkrat tako strašne posledice!«
Stiskala je k sebi 12-letnega nezakonskega
svojega otroka Franceka in ga
močila s solzami, ponavljajoč besede:
»Jezus, Marija!«... Mož rjove razbes-
nel nad njo: »Pr...ta far... vl... ženska,
katera se ovija v farovski plašč, je
ogabna kakor juha, v katero je padla
muh! To imaš Marijino družbo!« Žena:
»Jezus, Marija!« Nezakonski (materni)
sinček v joku: »Ata! Ona: »Ni ga, tebe
in mene ga je sram!«... Imel sem ob-
čutek, kakor S. Gregorčič, ko je jokal
nad potučeno zemljo ob slovenskih gro-
bovih in zapisal besede: Srea v tugi mi
umira... Žalosten zadenem na ramo svoj
rešpetlin in daljnosluh in potujem na-
prej. Silim se pozabiti nesrečno obitelj.
Par streljavej daleč se sočutno ozrem
proti nesrečni hiši. Vidim ob močno na-
rastlem potoku hiteti žensko, držečo deč-
ka za roko. Nastavim daljnosluh: »Je-
zus, Marija, stojta mi ob strani, Jezus-
Marija, meni ni več živeti, mrzli valovi,
nemirni valovi, počakajte, usmilite se
me, dajte mi mir, hudo je meni, valovi
razgrnite se, sprejmite me in mojo ne-
zakonsko siroto! Svet je mrzel, syet je
krut, mrzli potok — nemirni valovi, po-
kažite svoje toplo sočutje — dajte mi —
hladen grob!« Otrok vpije, nič dobrega
sluteč: »Mama, mama, ata, ata!« Mati:
»Tebe in mene ga je sram!« — Še obupni
klci: Jezus-Marija in mati in otrok zgi-
neta v valovih... Nastavim naglo re-
špetlin in groza — mrzli valovi preme-
tujete dve umirajoči trupli — mater in
sinčka, otrok hrepeni in se vije po re-
šenju, mati se krčevito upira rešitvi.
Hitim v mrzli dol. Prepozno, smrt je že
govorila... — Pri Sv. Antonu pa je pred
leti »duše pasele« gospod, ki je dišal
močno — po hrenu. Imejte mir, ako že-
lite sebi mir!...

Zibika. Dne 25. novembra smo izročili,
materi zemlji nam vsem dobro znanega
moža in očeta Franceta Smok, po doma-
če Supše v 77. letu starosti. Po dobri
kapljici svojih gorc je bil daleč na-
okrog znan kot vzoren vinogradnik. Bil

Ko je drugi dan na večer vstopila
sodna komisija na stopnice, da reši u-
ganko Berlotove hiše, se ji je nudil sle-
deči prizor:

Duri, ki so v spalnici Berlotovih stu-
žile velikemu zrcalu za stojalo, so bile
na široko razbite; skozi luknjo je bilo
videti obe postelji, na krvavih blazinah
sta počivali dve razbiti glavi. Skozi to
luknjo pa se je sklanjal čisto nag mož,
čigar koža je bila gosto posuta z rana-
mi. V roki je držal motiko; noge so mu
molele kvišku, život se mu je opiral na
les v durih. Okoli vratu je imel obešeno
težko vrečo. Zila odvodnica na njegovem
prerezanem grlu je bila brezgubna pet-
krat ali šestkrat po rumeni tapeti na zi-
du in se nato spojila s tlemi v dolgem
pramenu strjene krvi. V najtemnejšem
kotičku sobe je čepel deček z naježeni-
mi lasmi in buljil oči v krvavi prizor.
Na vsa vprašanja, ki so mu jih stavili,
je odgovarjal samo s strašnim smehom.
Mali Peter je ponoči od groze zblaznel.

»Vsakega zločinca dohiti že na tem
svetu kazen za zločin,« je slovesno dejal
vaški župan, kažoč na morileca.

Toda ko bi bil mogel govoriti mali
Peter, ki je ponoči hotel priti svojemu
gospodarju na pomoč, bi bil gotovo do-
stavil, da krepot ni vselej z dobrim po-
plačana.

je več let obč. odbornik, član tukajšnje
posojilnice, cerkveni ključar itd. Podi
mu zemljica lahka!

Iz Podrede. Prejeli smo: Lovci gra-
ščine Windischgrätz v Podredu so že
več dni zasledovali divjega prašiča, ki
se je priklatil tjakaj. Gozdni pristav
Melliwa in lovec Hribar iz Srenjskega
grada sta sicer mrcini zdrobila levo no-
go, vendar pa se je zverini kljub temu
posrečilo uteči. V sredo popoldne je za-
šla celo v trg in se ustavila pred hišo
krojaškega mojstra Franceta Petroviča,
ki je prestrašen zaloputnil vrata. Nena-
vadna žival, ki je hodila samo po treh
nogah, je zdirjala potem v tako zvan
Peklenčev breg, kjer se je začela nanj
divja gonja. Župan Ernest Kos in mladi
Franjo Levstik sta oddala na zverino
pet strelav, toda mrcina jo je kljub temu
popihala na občinski pašnik, kjer je
Levstik ustrelil še trikrat. Mrjasec je
odšel potem preko narasle Bistrice in se
skrnil v grmovje, kjer ga je zasledovala
radovedna množica ljudstva. Iz bližine
15 korakov sta počila še dva županova
strela, nakar se je prašič zvrnil v vodo,
a je še plaval. Vendar pa se ni vzdrl
dolgo na površju, kajti dobil je še en
strel, nakar se je potopil. Tehtal je 125
kg. Pač zelo redka prikazen v Podredu.

Šoštani. Peto obletnico našega uje-
dinjenja je proslavil naš Sokol z javno
telovadbo moške in ženske dece, oboj-
nega naraščaja in članstva. Po telovad-
bi so sledile deklamacije in prizori, vmes
pa je šoštanjski zbor marljivo prepeval
narodne pesmi. Uprizorila se je tudi sli-
ka »Ujedinjenje«, notar Marinček pa je
imel krasen govor o velikem pomenu te-
ga važnega zgodovinskega dne za naš
narod.

Misljinje. Naše prostovoljno gasilno
društvo je ob ustanovitvi leta 1921 pre-
vzelo od občin Sv. Ilj p. T. in Misljinje
gasilski dom, ki ga je letos nekoliko po-
večalo in se je vršila 18. novembra slo-
vesna otvoritev. Zvečer se je vršila v
prid društva pri Rozmanu v St. Ilju pod
Turjakom veselica z bogatim sporedom,
domače bralno društvo pa je uprizorilo
popoldne burko »Čevljara«. S složnim de-
lovanjem se je kljub slabemu vremenu
nabralo za to velekoristno društvo nad
6000 K, material za gasilski dom pa je
prispevalo prebivalstvo večinoma brez-
plačno in s tem najlepše pokazalo, da
se dobro zaveda pomena gasilcev. Z za-
dovoljstvom ugotavljamo, da se je na-
ših prireditev udeležil tudi župni načel-
nik dr. Železnikar in odposlanci brat-
skih društev iz Slovenjgradca in Vitanj.
Vsem, ki so nas podpirali in nam pri-
pomogli do lepega uspeha, najlepša
hvala.

Italija ne izstopi iz Zveze narodov.

Rim, 4. decembra. (Izv.) »Agence
Stefania« ugotavlja, da so vesti o tajni
pogodbi med Italijo, Španijo in država-
mi južne Amerike glede izstopa iz
Zveze narodov neresne.

Davni predhodniki jugo- slovanskega ujedinjenja.

(Predavanje g. prof. dr. Fr. Kovačiča
dne 3. t. m. v »Zgodovinskem društvu«
v Mariboru).

Predavanje, ki ga je priredilo v pom-
deljek zvečer zaslužno »Zgodovinsko
društvo« v mali kazinski dvorani, je
spadalo nekako v okvir sobotnih proslav
državnega praznika. Zaslužio bi, da bi
stalo v ospredju teh proslav in da bi ga
poslušale najširše množice. Stare besede:
»Historia magistra vitae« (Zgodovi-
na je učiteljica življenja) se niso in ne
bodo izgubile prvotne veljave. Če hoče-
mo razumeti zapletene procese sedanjo-
sti, je potrebno, da poznamo preteklost.
Le če poznamo in razumemo našo na-
rodno zgodovino, bomo znali pravilno
ceniti velike dogodke, ki so zatekli naš
rod in ki so napeljali tok jugoslovanske
zgodovine v novo smer. Kako trudoma
in počasi so tipali naši davni predniki
okoli tega, kar imamo danes v celoti;
nešteti rodovi so bili podobni slepecem,
ki iščejo pot, katerim se nekaj »dozde-
va«, ki slutijo pravo smer, a ne morejo
iz megle, ležeče pred njihovimi nogami.
V davni preteklosti so se na Slovenskem
jugu začeli poskusi, da bi se zedinile de-
žele, ki spadajo skupaj in plemena, ki

Tedenski pregled

za naročnike »Narodnega lista«.

Petek, 30. novembra: Danes se je vršila kratka seja skupščine, na kateri je bil določen dnevni red prihodnje seje. Vlada je v hudi zadregi, ker nima sigurne večine. Opozicija se pripravlja na oster boj. — Finančni odbor nadaljuje razprave o proračunu. Demokratski člani v vseh odsekih ostro grajajo pogubonosno vladno politiko in zahtevajo izboljšanje uprave.

Sobota, 1. decembra: Danes se je po vsej državi na svečan način obhajal praznik narodnega ujedinjenja. Povsod so se vršile večje in manjše slavnosti; trgovine so bile zaprte. Tudi pri naših konzulatih v inozemstvu se je primerno slavil državni praznik.

Nedelja, 2. decembra: Italijanska vlada je stavila glede Reke nov predlog, ki gre za tem, da ostane Reka avtonomna država pod jugoslovensko-italijanskim protektoratom. Naša vlada vztraja na točni izvedbi rapalske pogodbe. — V Nemčiji se je centrumašu Marxu posrečilo sestaviti novo vlado, ki jo tvorijo meščanske stranke. Politični krogi napovedujejo novi vladni kratko življenje. — Po vsej Sloveniji je nastala vsled deževja in tavanja snega povodenj, ki je povzročila ogromno škodo. Tudi v drugih delih države, zlasti na Hrvatskem so bile velikanske poplave.

Ponedeljek, 3. decembra: Narodna skupščina je danes razpravljala o pomoči poplavljenim krajem. Radikalec in njihovi zavezniki so odklonili nujnost predloga za takojšnjo pomoč, proti čemur je opozicija ostro protestirala. — Kralj je danes nenadoma odpotoval v Pariz, kamor ga je spremljal naš pariški poslanik, ki se je nekaj dni mudil v Beogradu. Kraljevemu potovanju se pripisuje velik politični pomen.

Seja občinskega sveta mariborskega.

(XII. redna seja.)

Elektrifikacija mestnih uradov. — Županov odgovor na nemške pritožbe zoper mestno gospodarstvo. — Karambol med Bahunom in klerikalec radi lažnjivega poročanja »Straže«. — Pokojniška zadeva Bernkopf. — Za popravila v mestnem gledališču.

Maribor, 4. decembra 1923.

Danes se je nadaljevala XII. redna seja občinskega sveta. Občinski svetniki so že zopet pozabili svojo nedavno obljubo glede točnosti, zato je mogel

jih veče krvno sorodstvo. Te poskuse so zlomili razni realni činitelji, še preden so dobili konkretnije oblike. Med temi realnimi činitelji pa so bili najpogostejše naši lastni ljudje, ki se niso mogli sporazumeti ali ki so komaj sklenjeni sporazumi iz malenkostnih osebnih vzrokov razdrli; naši ljudje, ki so se že odnekaj rajši pogajali s tujcem nego da bi se pobotali z bratom ali sorodnikom.

G. predavatelj, učen zgodovinar in moder filozof, nam je v predavanju opisal le en takšen poskus, da bi se na ozemlju srednje in istočne Evrope ter Balkana ustvarila državna konfederacija, kjer bi imeli premoč Slovani. Predlagatelj predavanju je tvorila zanimiva oltarna podoba župne cerkve na Črni ali Ptujski gori. Na tej podobi je pokojni zgodovinar dr. A. Stegenšek prvi razpoznal glavne osebe, g. prof. Kovačič pa je njegovo raziskovanje izpopolnil, s čemer je dobila važen zgodovinski pomen. Podoba so dali izklesati iz kanena celjski in ptujski grofje, čijih grbe vidimo na nji. Preden je skioptičen aparat pokazal znameniti relief, nam je g. predavatelj z markantnimi potezami naslikal razmere, ki so vladale koncem 14. in začetkom 15. stoletja. V duhu nas je povedel v dobo, ko je v naših krajih vzrasla oblast celjskih grofov in dosegla višek, — dasi je kmalu potem nastopila tragična ura, ko so peli nad krsto zadnjega potomca mogočnega redbine: »Celjski grofje danes in nikdar več!« Celjske grofe je povzdignil mogočni Sigismund Luksemburški, ogrski kralj in poznejši nemški cesar. Dal jim je v fevd

župan otvoriti sejo še le s polurno zamudo.

Poročilo župana.

Uvodoma poroča župan, da je prejel pismo za zahvalo dijaške zadruge v Pragi za naklonjeni dar v znesku 1000 D, kar se sprejme na znanje.

Proračun za elektrifikacijo magistratnih uradov v smislu svoječasne sklepa znaša 38.306 D. Sklene se napeljati v vse magistratne urade električno luč, s čemur se bo znatno prištedilo na plinu, ki je dražji, kakor pa električni tok.

Dalje poroča župan o nekaterih prošnjah tuk. šol za prispevke za prireditve božične revnini učencem. Sklene se, pooblastiti mestni svet, da primerno razdeli v ta namen določeni znesek 20.000 D.

Župan preide na obširno pritožbo društva hišnih posestnikov za Maribor in okolico, ki se je po svojem predsedniku, mestnem (I) stavbeniku Julijusu Glaserju pritožilo na pokrajinsko upravo radi slabega gospodarstva sedanjega občinskega odbora. V ulogi zatrjuje g. Glaser, da je bilo gospodarstvo pod prejšnjim režimom vzorno, sedaj pa se pogreza občina v dolgove, nastavljenega je preveč uradništva, podjetja so pasivna itd. Zahteva od pokrajinske uprave, da napravi red. Župan je skoraj eno uro čital odgovor na ta natolecevanja g. Glaserja ter s številkami dokazal, da so vse trditve, navedene v pritožbi, ničeve. Dolgove, ki jih ima mestna občina, je prevzela od prejšnjega režima, ki je mesto tako zanemaril, da je bil sedanji občinski zastop prisiljen za odpravo nedostatkov investirati večje vsote. (O zadevi homo obširneje poročali v prihodnji številki!) Odgovor je bil soglasno odobren.

Občinski svetnik Bahun je nato proš, naj občinski svet ugotovi, ali je on v debati o proračunu res trdil, da ima mariborska občina še premalo davkov, kakor to trdi v svojem poročilu »Straža«. Izjavil je, da sicer ne reagira na to, kar piše ta list, vendar pa gre tu za ugled občinskega sveta. Odgovorne za to lažnjivo poročanje dela predvsem zastopnike stranke SLS, odnosno načelnika kluba SLS, dokler ne izsledi krivca. Tako lažnjivo natolecevanje mora ves občinski svet obsojati. Je to lumparija, pa naj izhaja od kogarkoli in še tem večja, ako je pisec v duhovniški obleki. Dr. Jerovšek, ki se je čutil zlasti z zadnjimi besedami prizadetega, je zahteval od g. Bahun, naj mu dokaže, da je on prinesel v »Stražo« to poročilo, ne bo pa on dokazoval, da tega ni pisal. Med socialisti in klerikalec je nastalo hudo preckanje, kateremu je napravil konec županov zvonec.

vso Hrvatsko Zagorje in Medžimurje, tako da je njih oblast segala nepretrgoma od Koroške do Zagreba. — Na sedanjem Hrvatskem je takrat gospodovalo med seboj sprto plemstvo, ki je bilo večinoma v stranki napuljskega kralja; žalostna zasluga njegove negativne politike je bila, da so Italijani dobili pohlep po naši zemlji, zlasti odkar je bil Zader prodan Benečanom. — Bosna je bila takrat središče narodne politike. Na reliefu v Ptujski gori je v podobljen več članov bosanske vladajoče rodbine, med njimi Tvrdko, Ostojica in Hrvoje. — Dalje se nahaja na podobi portret sina v bitki na Kosovem polju padlega srbskega kralja Lazarja, ki mu je bilo ime Stefan Lazarevič in ki je tudi iz »sinata« postal vazal turškega sultana. Tako so na podobi zastopniki raznih jugoslovanskih dežel in plemen, a tu vidimo tudi portret poznejše poljske kraljice Ane Jagelonske, ki je bila sorodnica Celjskega grofa Hermana. Ker je bil Sigismund sin češkega kralja Karla III., so na sliki zastopani tudi Češi. Ako ne bi bilo neprestanih intrig, neslog in medsebojnih bojov, bi se pod Sigismundovim vodstvom razvila velika država, ki bi lahko uspešno odvrnila turško invazijo in zasukala zgodovino slovanskih plemen v docela drugo smer.

Ker se je mogočni Sigismund poročil z Barbaro Celjsko, bi celjski grofje kot predstavitelji našega naroda imeli v tej samo sluteni državi veliko vlogo. Tako pa je šlo vse narazen in nejasne obrise nove države je zabrisala zmaga Habsburžanov.

Poročilo odsekov.

I. odsek (poročevalec dr. Rosina): Zadeva Ivana Bernkopfa, upokojenega mestnega nadzornika, ki se je zoper upokojitve pritožil, je bila v vseh treh instancah zavržena. Sedaj se je Bernkopf pritožil na upravno sodišče. Pokrajinska uprava zahteva predložitev vseh na to zadevo se nanašajočih spisov, čemur naj se ugodí. Pri tej priliki predlaga dr. Mulej, naj se svoječasni sklep radi pravnega zastopstva mestne občine spremeni v toliko, da lahko zastopa mesto občino tudi član občinskega sveta, to pa radi tega, ker je občinski svetnik najboljše poučen o raznih zadevah. Predlog je bil proti glasovom socialistov sprejet.

V zadevi ureditve razmerja med mestno občino in Olepševalnim društvom se na predlog odseka sklene, še enkrat sklicati konferenco pravnega odseka in zastopnikov Olepševalnega društva.

III. odsek (poročevalec dr. Mulej) poroča o nekaterih prošnjah za sprejem v občinsko zvezo.

IV. odsek (poročevalec obč. svet. Tomažič) poroča o potrebnih popravilih v Narodnem gledališču in se v to svrho dovoli kredit v znesku 6000 D. Popravila pri pogrebnem zavodu se odlože na prihodnje leto, ker niso tako nujne narave.

Na predlog občinskega svetnika Bahun se pooblasti V. odsek, da izdela reformo klavniškega reda in regulira klavniške tarife.

Ob pol 11. uri je župan zaključil javno sejo, nakar se je nadaljevala še tajna seja.

Zakaj je prešla Delniška pivovarna Laško v druge roke?

Celje, 1. decembra.

Nisem se zmenil za razne čenčarije, ki so se vršile ob priliki prodaje delniške pivovarne Laško po gostilnah, kavarnah in ob zaključku krokarji po gostilniških kuhinjah. Ko sem pa slišal, da se je ob priliki zadnjega sestanka J. D. S. izrazil o tej zadevi velengledni politik na podlagi popolnoma krivih informacij, sem se odločil pojasniti merodajne vzroke za prodajo delnice imenovane družbe.

Delniška pivovarna Laško je bila edino čisto slovensko podjetje te vrste. Ustanovljena je bila iz čistih nacionalnih nagibov. Boj za obstanek, ki ga je prestala pred prevratom, je bil trd in bil so momenti, ko je stala družba tik konkurza. Vsega tega ne bi bilo, ako bi Slovenci bili res tako zavedni, kakoršno Na podobi v Ptujski gori vidimo portrete Sigismunda, mogočnega celjskega grofa Hermana, njegovega sina Friderika, znanega po tragični ljubezni Veronike Deseniške, Hermanove zete, več balkanskih in drugih knezov, škofe in kardinale, ki so bili v tistem času važnega pomena za naše kraje in mnogo drugih historičnih oseb, ki so v ozki zvezi s tragedijo celjskih grofov koncem 14. in začetkom 15. stoletja. Podoba na Ptujski gori je velevažna priča naše davne preteklosti.

Ljudje so ostali taki, kakršni so bili — s to aluzijo na sedanost se je g. predavatelj bližal h koncu velezanimivega predavanja. Nesloga, domače razprtije in razne človeške slabosti so pač še danes važen činitelj v političnem življenju in čisto določajo našo zgodovino narodov in držav drugo smer, nego so jo želeli in pripravljali oni, ki so hoteli ljudstvu dobro. Treba je, da si izkušnje naših davnih prednikov predočimo tudi v današnjih razmerah!

Podali smo zgolj nekoliko kratkih beležk iz predavanja g. prof. dr. Kovačiča, ker nam je v naglici in na tem mestu nemogoče, zajeti celoto in podati tako jasno in pregledno sliko zamotanih dogodkov in pojavov v dobi kralja Sigismunda in grofa Hermana Celjskega, kakor jo je podal g. predavatelj. Mislimo, da storimo prav, če vsakemu zanimancu toplo priporočimo predavateljevo razpravo v 2. snopiču 17. letnika »Časopisa za zgodovino in narodopisje«, kjer najde tudi uspel posnetek ptujskogorskega reliefa.

je njih ogorčenje ob prodaji delnice in bi uvaževali pri odjemu domača, podjetja vsaj toliko kakor tuja. Žalibog je slutil že marsikateri slovenski producent, da je dobilo na domačem trgu tuje, slabše blago prej odjemalce, kakor domače boljše — ker tiči v Sloveniji še vedno nezaupanje do lastne sposobnosti. Po prevratu je bila izločena tuja konkurenca. Splošno se je sodilo, da bode sedaj procvitalo domače pivovarstvo. Vsled tega so hitele vse domače pivovarne razširjati in spopolnovati svoje obrate in so zainvestirale velike kapitala. Zgodilo se je pa haš nasprotno.

Vsled splošne druginje je padel konzum piva tako silno, da more potrebo piva na Slovenskem kriti ena sama izmed treh velikih obstoječih pivovarn. Savinjska dolina je n. pr. pred prevratom rabila 30.000 hl na leto, sedaj jih radi samo 3000 hl. V istem razmerju se je zmanjšal konzum piva tudi drugod, razun v velikih mestih. Na deželi je izpodrinil sadni mošt in vino skoro popolnoma pivo, le velika mesta z večjim tujskim prinetom so še ostala tržišča za pivo. Vsled tega se je razvil še vse ostrejši konkurenčni boj med obstoječimi pivovarjami, kakor se je bil pred prevratom. Vsaka pivovarna je morala iz konkurenčnih ozirov vzdrževati tudi v majhnih krajih svoje zaloge, ki se niso rentirale vsled premale oddaje piva. Prodnjski stroški in davki so rastle leto za letom. Trošarina na pivo znaša pro hl. 500 Din, pridobinski davek s avtonomnimi dokladi pa znaša povprečno 130% od letnega čistega dobička. Toliko časa, dokler je bilo mogoče vse to prenesti na konzumenta, je bilo mogoče shajati. Ko pa je bil dne 15. septembra t. l. povišan železniški tarif za pivo povnovno za 100%, je bilo jasno, da tega povejška ne prenesejo več pivovarne ob dosedanjem poslovanju. Ako bi pivovarne ne povišale ceno za pivo, bi še bolj padel konzum, kar bi zopet povišalo prodnjske stroške piva. Tovornina za pivo je bila še pred tem poviškom tako visoka, da so bile pošiljave za najetimi vozniki, ki, kakor znano, niso ravno poceni, še vedno za eno tretjino cenejše, kakor po železnici. Žalibog se more pošiljati pivo z vozovi samo v bližnje kraje. Z gotovostjo trdim, da bi v dveh letih, če bi se položaj ne izpremenil, pivovarna Laško in pivovarna Union kot najhujši medsebojni konkurentinji prišli obe v zelo mučen položaj radi navedenih okolištin.

Lastniki pivovarn Union so situacijo dobro shvatili in so že leto dni nakupovali naše delnice od posameznih delničarjev. Skupili so jih toliko, da jim je manjkalo le še tritisoč komadov delnic do nadpolovične večine. V tem trenutku pa je dala Ljubljanska kreditna banka kot finančni zavod pivovarne Laško z dopisom na Celjsko Posojilnico od 20. septembra t. l. oficijelno inicijativo za fuzijo s pivovarno Union. Po njenem predlogu bi naj dosegli delničarji pivovarne Laško za dve svoji delnici eno delnico pivovarne Union. Večina delničarjev se je pa odločila uvažujoč zgoraj navedene momente, prodati svoje delnice proti gotovini in je to tudi storila s tem, da jih je prodala direktno Kreditnemu zavodu v Ljubljani, kateremu je že poprej prodala med drugimi tudi Jadranska banka okoli 2000 komadov delnic in s katerim je sporazumno že dolgo prej delovala Ljubljanska kreditna banka na fuzijo teh podjetij. Znano mi je tudi, da je Kreditni zavod po sklenjeni kupčiji z delnicami ponudil Ljubljanski kreditni banki polovico kupljenih delnic, kar pa je leta odklonila.

Ob prevzemu Delniške pivovarne Laško so pregledali njene obrate pivovarski strokovnjaki, gg. prof. pivovarske akademije na Dunaju Jalovec, ravnatelj Newikowsky in ravnatelj Ernst. Vsi so se izrazili zelo pohvalno o vseh napravah, o vzornem redu, o organizaciji kupčije in so dali s tem vodstvu edino res merodajno spričevalo in zadoščenje. Nova uprava namerava vzdrževati obrat v Laškem v polnem obsegu in tudi obdržati nastavljenice v svoji službi, združila pa bo zaloge v krajih, kjer obstojita dosedaj Delniška in Unionska zloga ter bo s tem prištedila milijone letno na režijah.

To je čista resnica, zakaj je prešla Delniška pivovarna Laško v druge roke in naj javnost ve, da so se gg. Roblek, dr. Karlovšek in podpisani s težkimi sredi odločili za ta korak, ker so delovali pri podjetju z ljubeznijo do stvari in so vsled tega prenašali leta in leta javnosti nepoznane skrbi. **Jožef Smertnik.**

Sokolstvo.

F. C.

Sokol, kdo si — in kaj hočeš?

(Dalje.)

Ako vzame utrujen človek požirek opojne pijače, ga res v trenutku navda občutek, da je močnejši. Ta omama, to nasladilo, to goljufanje samega sebe je dandanes vohče prešlo v življensko potrebnost; saj ima že med takozvano inteligenco dovolj pristašev. Po požirku slivovke ali vina je trenutno res postal močnejši. Alkohol mu je kot brza tekočina hitro prešel v kri, širil v žile in živce, pognal kri po telesu in njegovih tkanih. Žila bije hitreje, postane mu toplo in čuti se svežega. Prav tako, kakor če udariš utrujenega konja z bičem, da potegne tovor čez breg. Zaradi udarca pač ni konj močnejši, ampak napelje le zadnje moči, da še potem hitreje omaga. Ali ni s človekom enako in ne pojema že v kratkem času zopet, in ne sega že zopet po »bajni« steklenici, da se okrepi? V starih časih je stal poleg delavca in kmeta grajski birič z bičem v roki, da ožvigne vsakega, ki bi zastajal ali pešal. Danes, ko ni več biričev, ko smo, kakor pravimo, svobodni, danes si tisti, ki se je prej upiral biču, sam jemlje bič s seboj, da se ž njim pretepa. To moderno suženjstvo je stokrat huje, kakor je bilo pod grajščakovim knuto. Grajski bič je žvižgal po hrbtu delavčevemu, mu zadajal zunanje telesne bolečine; ta bič pa bije in ubija delavca telesno in duševno, ubija in belja njegovo ženo, otroke, stariše, sorodnike; ta bič belja ljudstvo, narod, državo. Moderni sužnji, kje je vaša revolucija? Kje so vaše srajce? Kje sedi demon, da ga pobijete na tla? V vas samih, v vaši strasti! Ni ga večjega suženjstva na svetu, kakor biti suženj samemu sebi! Ali je to moč, ali je to sila, ki vam jo daje alkohol? Ironija! Proč z njim, orožje v roke! Volje in zavednosti je treba! — Tečna in zdrava hrana, mleko, voda in počitek je tvoja moč. Pes se brani alkohola, še požrešna svinja beži pred njim. Zakaj? Saj ji že njeni telesni čuti, njen želodec to povedo. Ti pa, homo sapiens, hočeš biti bolj učen in modrejši, pa piješ alkohol, ker daje moč!

Pravijo, da alkohol koristi, daje zdravje. Pojdimo za njim in naši bode mo njegovo zdravje! Želodec toži, da ima nahod, težko prebavlja; jetra, obisti, srce se zavijajo v toščice, odebele, se povečajo (pivopivci imajo vsled tega sodečaste trebuhe); lica so napihnjena itd. Radi odebelenja ne morejo jetra ne srce pravilno delovati; posledica: jetrne in srčne bolezni. Alkohol divja po tankih žilicah; nežna stvarca počni, kri se razlije, mi pa pravimo: kap ga je zadel. Alkohol ga je zadel! Alkohol pridi vja v močgane, začne se revolucija. Človek začne noret, kričati, kolovrati, postane brezavesten, jame se prepirati, alkohol potegne z njegovo roko nož, revolver — ha, kultura! — uboj, ječa, norišnica, mrtvašnica! Doma pa pomanjkanje, stradanje, beda, revščina, solze, žalost, sramota. Hiša, polna rdečih nageljnov, hiša zdravja in veselja, hiša tihe sreče in zadovoljnosti propada, se predaja. Tujčeva peta tlači grudo in polja, ki jih je zavrgel nesrečni sin nekdanje srečne matere. Da, alkohol koristi, a ta korist je naše večno prokletstvo! Nero, grajščaki in Turki, ali se ne veselijo na onem svetu, ko vidite, da imate zvestega naslednika, ki vas stokrat nadkriljuje? **Suženjstvo**, ali si res večno?

Alkohol »razvedri človeka« (?) Ko se prikažejo na jasnem nebu temni oblaki, ko ga bol in tuga režeta v dno duše, ko hodi sam in zapuščen ter išče leka svojih ran, išče razvedrila, veselja, zabave, hrepeni po nečem, s čimur bi pokrili britke spomine in bol, pa se mu ponudi zvesti tovariš na pot — alkohol in ga

vodi kakor Mefisto Fausta. Pa gre ter veseljači in pije, pije na veselje in žalost, ogreva si mrzlo srce z alkoholom; rumi in likerji mu strežejo, on pa pozablja, pozablja vse, se potaplja v blažene sanje; nov svet vstaja pred njim, ves drugačen, veselejši, živješi, lepši. Pa stiska roko svojemu novemu tovarišu in sklepa z njim neomažno prijateljstvo in udanost. Toplo mu postaja, greje ga, vse greje — on je kralj med kralji.... In zahreščala je godba, zavilile so piščalke in ves ta kaos se dvigne, prepeva, raste, kipi, se vrti, pada, vstaja, obema vse, potaplja vse, greje, vžiga. To je veselje, to je življenje! Pozabiti, živeti! Zaiskrile so se motne oči v divjem vrtenju, poskočilo je srce, da je zajčalo; zakrilile so roke v življenje, da obdrže nekaj, kar plava v zraku, da utešijo bol in jezo, da jo potopijo, da plava jo v tem vonjavem viraču, ki diči po življenju, uživanju in rajanju. Alkohol, ti si naš in mi smo tvoji! In te veselja ter vina pijane oči, ta prijatelj alkohola ni videl več, ker veseli alkohol ga je preveč prevzel. Takrat je šla mimo procesija, izgnanci v Sibirijo. Pozabljeni in utrujeni, v duši žalostni in zaničevani so šli, ker so morali iti. Prijatelj, ti strmiš in oledeniš, ko si vendar vroč in razgret; ali se bojiš, da boš zmrazil v snegu in ledu, ali mogoče poznal te prikazni? Pozabil si vse in pozabljeno odhaja... Tvoja poštenost, moč, pogum in zvestoba, tvoja volja, tvoj značaj, tvoja moč in lepota, tvoje zdravje — tvoja prava sreča, vse gre, vse odhaja, ker mora iti. Alkohol je vse obsodil — tvoj prijatelj — in pognal v pregnanstvo. Z molkom in žalostjo grede, le vest te še kliče. Kaj trepetas? Se obotavljaš? Ali ne čaka tudi tebe pot v Sibirijo? — A že pristopijo tovariši, ki so vse pozabili, in alkohol govori z močnim glasom: »Bodi moč, drugače nisi naš! Vzemi me, pokrepiš se in raduj se z nami!« Še minuta, še sekunda — in kocka je padla. Življenje, radost, uživanje in rajanje! Pozabiti. Razlila se je noč in zvezde so migljale na nebu. V tistem miru in v blaženem spavanju so žarele in sanjale o svoji lepoti, o lepoti, ki je visoko nad zemljo... Prišel je dan, beli in jasni dan, dan, dan dela. O prijatelj, zakaj pa si potrl in žalosten, obupan in bolan? Saj si vse pozabil! A glej, že pride zopet Mefisto v obliki alkohola: »Vzemi me!« In vzel ga je. Zopet je pozabil. Bil je vesel. Prišla je noč, prišel je dan in zopet žalost, jeza, obup, pijače, uživanje, veselje. Šlo je tako naprej, dokler niso zarožljale jetniške verige, ali pa zapeli zvonovi... Res, alkohol te je razveselil, ti privezal dušo na veselje in življenje, a tvoje veselje so bili zarezljivi ječarjevih vezi v tvojemu telesu ali udarci grud, ki so padale na tvojo rakev. Alkohol te je grel, tako te je grel, da si oledenel. O alkohol, ti si naša boll!

Ni čuda, da se Sokolstvo trudi v prvi vrsti, da ubije alkoholizem — brezumno pijančevanje v ljudstvu. Njegova pot pa ni usmerjena v gostilne, da dela tam reforme in pridiguje pijancem in veseljakom; to bi malo zaleglo ali pa nič. Njegova pot gre v telovadnico in potom telovadbe ter prosvetnega dela vzraja nov rod boljše bodočnosti. Počasna je ta pot, a trajna je. Uspehi ne izostanejo. (Konec prih.)

—□—

o Prostava 10-letnice obstoja Mariborske Sokolske župe bo nov dokaz, da naše obmejno Sokolstvo pozna pot, ki jo mora hoditi v doseg svojih ciljev. Z delom hoče ovenčati ta jubilej in bo na akademiji 8. tm. v Goetzovi dvorani pokazalo uspehe svojega tihega, a neumornega dela v telovadnici. Vse, kar čuti sokolsko in ljubi vzvišene sokolske ideale, mu bo dalo s svojo navzočnostjo na akademiji pobudo k vztrajnosti tudi za naprej.

o Odbor Sokolskega društva v Mariboru opominja svoje članstvo, da poravnajo do 15. dec. 1923 še zaostalo članarino za poslovno leto 1923. V smislu sokolskih pravil mora društvo članstvo, ki ne poravnajo svojih obveznosti napram društveni blagajni, črtati iz imenika članstva in jim odvzeti sokolski znak. Uradne ure so ob nedeljah ob 10. do pol 12. v društveni pisarni v Narodnem domu. — Zdravaj!

o Dramatični odsek Sokola v Studenčih vabi tem potom vse one, ki bi imeli veselje za sodelovanje pri predstavah, da se čimprej zglasijo ali osebno v Sok. domu, ali pa pismenim putem na naslov društva. Dobrodošel vsak, posebno pa oni (gpđne in gospodje), ki bi event. prevzeli tudi večje vloge.

o Najprimernejše darilo naši deci tako za Miklavža kakor tudi za Božič so brez dvojbe B. Nemceve »Češke pravljice II.«, ki jih slovenski mladini pripoveduje dr. Pivko. Zabavna knjiga z mišnimi, fantazije polnimi pravljicami, katero je izdalo naše sokolsko društvo, se dobiva za malenkostno svoto pri istem ali pa pri naših slovenskih knjigotržcih. Stariši, sezajte pridno po njej! Ugajala bo gotovo pa tudi dr. Pivka knjiga »Telovadne igre I.«, ki je izšla in se dobiva istotam.

Narodno gledališče.

REPERTOIRE.

Sreda, 5. dec. Zaprt.

Četrtek, 6. dec. »Magdalena«, ab. D. (Premijera.)

Petek, 7. dec. ob 15. uri »Rodoljubci«, izv. Dijaška predstava ob znižanih cenah.

—□—

Dijaška predstava. V petek 7. dec. se vprizori druga predstava za dijače v tej sezoni. Uprizorili se bodo »Rodoljubci«, komedija v petih dejanjih od Sterija Popovića. Komedija nam slika rodoljubce, kakršni ne smejo biti. Patrijotizem fraz je najslabši in najškodljivši mrčes za domovino. Igra se v originalu tj. v srbohrvaščini. Cene so znatno znižane.

»Magdalena«. V četrtek, 4. dec. bo premijera Thomove ljudske igre v treh dejanjih »Magdalena«. Ta ljudska igra je zasnovana na močni, dramatično zelo učinkujoči podlagi. Gre namreč za kmetiško dekle »Magdaleno«, ki se je v mestu izpridila. Vse dejanje se pleče okoli nje oz. njenega življenja. Problem nemorale, ki je bil sicer že tisočkrat in tisočkrat obdelan, je za ljudsko igro gotovo nekaj zanimivega. In Thoma je znal to snov obdelati z močno, pretresljivo dramatičnostjo. Po daljšem času nastopi v naslovni vlogi (Magdalena) gđ. Kraljeva. Večje vloge so še v rokah g. Tepavca, gđ. Šturmove. Dalje nastopijo gđ. Petkova, gg. Grom, Kovič, Harastovič itd. Režira g. Kovič.

Gg. abonenti se naprošajo, da plačajo zapadle obroke najdalje do 10. dec. Ker je ostala subvencija vkljub večjim režijskim stroškom stara in grozi po Novem letu celo znižana subvencija, je gledališču denar dvakrat potreben, posebno, ker ima več nujnih obveznosti. 1. december je tretji obrok ter plačajo torej gg. abonenti-neuradniki tretjo četrtino, a gg. uradniki tretjo osmino abonmana.

□□□□□□□□□□ □ □ □□□□□□□□□□

ČEZ NOČ BO VSE BOLJŠE.

če volite nas klerikale, tako so vpili klerikale pred volitvami 18. marca.

A DANES JE VSE SLABŠE!

Doma pač SLS — tigri rjovejo proti Beogradu in centralizmu, v Beogradu pa ponižno mahajo z repkom, pohlevno pobirajo drobtine za katoliško duhovščino in polovične vožnje za ortovske zlete.

AVTONOMIJE NI, DAVKI SO VEČJI, NAŠI FANTJE SE VEDNO V MAKE-DONIJI.

Ali so to obljubljena nebesa?

□□□□□□□□□□ □ □ □□□□□□□□□□

Nove takse v sodnem kazenskem postopanju.

Novi zakon o taksah, ki je v veljavi od 15. novembra je prinesel novost, katere do sedaj nismo poznali. Dočim je bilo poprej po kazenskopravnem redu vse kazensko postopanje pristojbin prost, je cesarska naredba o sodnih pristojbinah uvedla leta 1915 pristojbine za kazensko postopanje na podlagi zasebne obtožbe, to je zlasti za razžaljenje ča-

sti, zdaj pa so uvedene takse tudi za vse ostale kazenske zadeve. Po tar. štev. 193 mora plačati »za papir itd.« obdolženec, to je tisti, proti kateremu se je sodno postopalo, posebno takso, ki se ravna po višini prisojene mu kazni. Ta taksa znaša 50 Din. za kazni do 3 mesecev oziroma odgovarjajoče denarne kazni, 75 D za kazni do 6 mesecev, 100 D do enega leta, 150 Din do 3 let, 200 Din do 5 let, 250 D do 7 let, 300 D do 10 let, 400 D do 15 let in 500 D za kazni nad 15 let. Obsojenec mora to takso plačati v kolkih, kakor hitro postane sodba pravomočna, sicer se eksekutivnim potom iztirja.

Ista taksa se plača tudi za sodbe v višjih instancah.

Za prošnjo za »ponovno sojenje«, to je obnovo postopanja določa tar. št. 195 50 oziroma 100 D, ki jih je treba plačati v naprej, to je v kolkih nalepiti na predlog.

Za »vsako nezadovoljstvo«, to je za vse pritožbe in vsklice na vsklicno sodišče je določena taksa 50 D, na apelacijsko sodišče (stol sedmorice) pa 100 D (tar. št. 196).

Tar. štev. 197. določa za predlog, naj se izpusti zaprti obdolženec iz preiskovalnega zapora, pri okrajnih sodiščih 100 Din., pri okrožnih sodiščih pa 300 D, ki jih je treba plačati naprej. Ako se je taka prošnja zavrnila, se taksa seveda ne povrne.

Predlog, s katerim se odkloni kazenski sodnik, mora biti po tar. štev. 198 kolkovan s 50 Din.

Ako je bil obdolženec oproščen radi pomanjkanja dokazov, plača polovico takse, določene za obsodbo ter sodišče določi višino kazni, ki bi ga najbrž zadel, če bi bil obsojen. Isto velja za vse druge slučaje opustitve in ustavitve kopenskih poizvedb oziroma preiskav, ako je dotičnik na kakoršni si bodi nezakonit ali nepravilen način povzročil kazensko postopanje.

Posebna določila veljajo za zasebne obtožbe, na primer radi razžaljenja časti. Po tar. štev. 194 je treba prilepiti že na tožbo kolek za 50 Din. kot takso za obsodbo; v slučaju obsodbe na višjo kazn od 3 mesecev mora obsojeni plačati dotično razliko. Razen tega se morajo vse takse v zasebnih obtožbah plačati naprej. Vse dosedanje pristojbine, ki niso izrecno izpremenjene ali odpravljene, veljajo še naprej.

Zakon in pravilnik o taksah določata nadalje, da noben uradnik ne sme uradno postopati na podlagi vlog, ki niso nič ali pa nezadostno kolekovane, sicer plača sam kazensko takso in je disciplinarno kaznovan.

JDS.

Sestanki JDS v gornjegrajskem okraju. V nedeljo 16. tm. dop. se vrši sestanek JDS v Gor. Gradu, popoldne okr. sestanek v Zadretju, zvečer sestanek v Mozirju.

Okrajni shed JDS v Šoštanju, ki bi se imel vršiti 8. tm., je preložen na 16. dec. in se vrši ob 10. uri dopoldne pri g. Iv. Kunstu.

Okrajna konferenca JDS v Šmarju pri Jelšah se vrši v nedeljo 9. tm. ob 2. uri pop. pri g. Ferlincu.

Izpred sodišča.

IZPRED CELJSKE POROTE.

V torek 4. dec. se je imel zagovarjati Anton Pšenčnik, pos. sin iz Piršebrega pri Brežicah. Obtožen je bil, da je v noči 19. na 20. sept. pri kožuhanju v prepriju udaril z nožem Martina Žitnika v desno oko, da je oko izgubljeno. Pšenčnik se izgovarja s silobranom in se je razprava prelózila v svrhu zaslišavanja novih prič.

22-letni rudar Franc Pire iz Senovega pri Rajhenburgu je bil obtožen, da je 10. sept. v pretepu z nožem ranil Laboharja tako, da je ta drugo jutro umrl. Obsojen je bil radi težke telesne poškodbe na 10 mesecev težke ječe.

Film.

I. Mariborski bioskop. Od četrтка, dne 6. decembra do nedelje, dne 9. dec. se predvaja kolosalna cirkuška drama v 6. činih, »Rdeči jahač«, s Fern Andro v glavni vlogi. Znižanje neveljavno.

Mariborske vesti.

Maribor, 5. decembra 1923.

Kaj ljudje najraje čitajo? V mariborski »Ljudski knjižnici« imajo med drugim 55 knjig Karl Mayevih romanov. Minulo nedeljo pa so bili že vsi izposojeni, čeprav so jih dobili v knjižnico šele pred tednom. Ravno tako težko je dobiti druge večje romane, kot na pr. Zolajev »Polom«, čeprav jih ima knjižnica 6 v zalogi, nadalje Dostojevski »Besie«, Finžgarjev »Pod svetlobnim solncem« itd. Najbolj pa se vsi trgajo za Sienkiewiczove romane, posebej »Z ognjem in mečem« gre naravnost iz roke v roko. Prevodna literatura v slovenskem oddelku je večinoma vedno zunaj, ravnotako slovenski klasiki Jurčič, Tavčar in Trdina, ki jih ima knjižnica seve tudi v več izvodih.

Električni pisalni stroj v Mariboru. Kakor smo že poročali, razstavi tvrdka Ant. Rud. Legat, trgovina s pisalnimi stroji, tukaj, pisalni stroj z električnim pogonom v svojem zasebnem učilišču, Maribor, Vrazova ul. 4. Zanimiv pisalni stroj se še lahko ogleda v sredo dne 5. in četrtek dne 6. (in, od 9. do 12. ure dopoldan).

Mesno kopališče. Občinstvo se opozarja, da ostane kopališče v soboto dne 8. decembra radi praznika zaprto. Radi tega bo tudi tekoči teden parna kopel v torek, sredo in petek za gospode, v četrtek pa za dame.

Restavracija »Narodni dom« ima na razpolago okusno renoviran salon, lepe zračne sobe za klube in obnovljeno kegljišče. Izrečno pristna domača vina. Abonenti se sprejemajo po 20 Dinarjev dnevno.

Miklavžev večer Sokola v Mariboru se vrši dne 5. tm. v Narodnem domu. Začetek ob 20. uri. Ob pol 21. uri nastop Miklavža s spremsvom in razdelitev daril. Ob 22. uri začetek plesa. Darila se sprejemajo v sredo, 5. tm. od 16. do 19. ure v društveni sobi v Narodnem domu. Naslov mora biti jasen. Vsa darila se morajo po oddaji opremiti s sokolskim kolkom po 1 D. Vstopnina na Miklavžev večer 10 D za osebo, rodbine do 4 članov 25 D. Dvorane bodo zakurjene. Za jestvine in vino je poskrbljeno. Udeležite se v obilnem številu.

Brivnice na praznik in v nedeljo. Strokovna zadruga brivcev, frizerjev itd. za mariborsko oblast sl. občinstvu uljudno naznanja, da so brivnice in damske česalnice v Mariboru v soboto dne 8. decembra (praznik) izjemoma do 4. ure popoldne odprte, v nedeljo pa kakor navadno zaprte.

Poravnalno postopanje o imovini tvrdke »Jug«, trgovine z lesom v Mariboru, je uvedeno in je narok za sklepanje poravnave določen na 27. dec. tl.

Vlak povozil vojak. Včeraj popoldne krog 17. ure je nesel vojak 45. pešpolka Omar Folić svojim na straži na železniškem mostu stoječim tovaršem večerjo. Čez most je v tem trenutku privozila lokomotiva vlaka št. 36, ki se je vračala z glavnega kolodvora v kurilnico. Iz neznanih vzrokov je prišel vojak pod lokomotivo, ki mu je odrezala obe nogi in dlan desne roke. Težko ranjenega so prepeljali v vojaško bolnico, kjer se bori s smrtjo. Zdravniki imajo malo upanja, da bi ostal pri življenju.

Tatvine v delavnicah južne železnice pred sodiščem. V petek dne 30. nov. tl. so se zagovarjali radi tatvine bakra v delavnicah južne železnice pred tukajšnjim sodiščem delovodja Alfonz Braunitzer in bakrar Tomaž Tomažič. Alf. Braunitzer je bil obsojen na 4 mesece zapora, Tomažič pa na 2 meseca. Ta Braunitzer je tisti, ki je leta 1914, ko so gonili žandarji zavezne jugoslovanske ljudi v zapore, pripeljal en oddelk delavniške požarne brambe v službi na koroski kolodvor, da so mogli pri vlakih našim žrtvam v obraz pljuvati. Da je ta človek delovodja v delavnicah juž. žel., ni nič čudnega pri naših razmerah.

Knjige, leposlovne in znanstvene, literarne vrednosti, v vseh jezikih, kupuje po najvišjih cenah vedno »Ljudska knjižnica« v Mariboru, Narodni dom L.

Gospodarstvo.

Ustanovni občni zbor Pokrajinske zveze vinogradnikov za Slovenijo.

Že skoraj tri leta se vrše priprave za ustanovitev Saveza vinogradnikov kraljevine SHS, ki naj bi združil vse vinogradnike naše države v močni in trdni organizaciji. Minulo nedeljo dne 2. decembra t. l. se je vršil v Mariboru v Narodnem domu ustanovni občni zbor zveze vinogradnikov za Slovenijo, ki tvori pokrajinsko organizacijo Saveza za Slovenijo. Zborovanje je bilo kljub slabemu vremenu jako dobro obiskano. Navzoči so bili delegatje iz mariborskega, ptujskega, šmarskega, ormoškega okraja, nadalje zastopniki vinarskih društev Sv. Bolfenk, Gornja Radgona, Brežice, Ljutomer, Novo mesto, Mokronog, Radeče, Rogatec, Krško in Bela krajina. Pokrajinsko upravo, oddelk za kmetijstvo je zastopal ravnatelj vinarske in sadjarske šole v Mariboru, gosp. Žmave.

Zborovanje je vodil in otvoril predsednik pripravljalnega odbora, gosp. vinarski ravnatelj Puklavec, ki je v svojem govoru opozoril na težko krizo, ki vlada na vinskem trgu in grozi še hujše v bodočnosti, ako v zadnjem trenutku ne pride od pomoči. Naglasil je, da vlada za to vprašanje, ki je vitalnega interesa za vse naše vinogradništvo, ne kaže nikakega zanimanja, kar je ponovno dokazala zlasti tudi s tem, da udeležencem današnjega občnega zbora ni dovolila niti primernega popusta na železnici.

Podal je nato kratko poročilo o poslovanju pripravljalnega odbora. Zveza šteje danes 14 krajevnih organizacij z 838 člani. Take organizacije obstojajo v Mariboru, Ptuj, Šmarju, pri Sv. Bolfeku na Kogu, Ormožu, Gor. Radgoni, Brežicah, Ljutomeru, Rogatecu, Novemestu, Črnomlju, Mokronogu. Blagajniško poročilo izkazuje 3.812 D premoženja, h kateremu so prispevala predvsem razna kmetijska društva in nekateri okrajni zastopi, katerim se je izrekla zahvala.

Sledilo je izčrpno poročilo o vinarstvu v Sloveniji, ki je v največji krizi, ker je z novimi mejami popolnoma odrežano od svojih prejšnjih tržišč v Avstriji. Režijski stroški naraščajo od dne do dne, konzum vina doma stalno narašča, kleti se polnijo, izgleda na izvoz pa ni nobenega. Od pomoči leži edino le v rokah vlade, koje naloga bi bila, s primerno trgovinsko politiko omogočiti izvoz. Zahteve vinogradnikov, da se pritegne k pogajanju z Avstrijo poseben ekspert za vinogradništvo iz Slovenije, se niso upoštevale. G. Mijović, vinski trgovec v Mariboru, je pojasnil, da so v ministristvu za poljedelstvo izjavili, da tega ni dopustil finančni minister. Trgovinska pogajanja pa so preložena in je zato potrebno, da še enkrat zahtevamo primerno zastopstvo v delegaciji. V debato so posegli še gg. Rajh, Petovar, Skalický, dr. Vošnjak in Žmave, ki so razmotrivali vprašanje izvoza naših vin v Češkoslovaško, Poljsko in Avstrijo, o čemur bomo o priliki obširneje poročali.

Izvolil se je sledeči odbor:
Predsednik: Anton Puklavec, vinarski ravnatelj v Mariboru;

Podpredsednik: Bohuslav Skalický, km. svetnik in ravnatelj kmet. šole na Grmu;

Tajnik: Josip Zabavnik, višji kletarski nadzornik v Mariboru;

Blagajnik: Inž. Ivo Zupanič, strok. učitelj na vin. in sadj. šoli v Mariboru;

Odborniki:

Miha Brenčič, posestnik itd., Spuhla pri Ptuj;

Franc Kirin, posestnik v Krškem;

Franc Penca, župan v Mokronogu;

Ivan Urek, posestnik v Globokem pri Brežicah;

Robert Košar, veleposestnik pri Sv. Bolfenu pri Sred. o. D.;

Jože Nemanč, posetnik in narod. poslanec v Zelenju pri Metliki;

Lovro Petovar, veleposestnik v Ivanj-kovcih;

Alojz Supanič, posestnik v Vajgnu pri Jarenini;

Franjo Žebot, posestnik in narodni poslanec v Mariboru;

Fric Zemljič, veleposestnik in vinski trgovec v Ljutomeru;

Srečko Robič, župan in posestnik v Limbušu pri Mariboru;

Petar Miovič, posestnik v Mariboru.

Občni zbor je soglasno sklenil sledečo

RESOLUCIJO:

Pokrajinski Savez jugoslov. vinogradnikov za Slovenijo v Mariboru je na svojem ustanovnem občnem zboru dne 2. decembra 1923, na katerem je bilo zastopanih 14 krajevnih vinarskih društev iz cele Slovenije s skupaj 838 članov, vinogradniki, sklenil, pridružiti se zahtevam vin. in sadjarskega odseka km. družbe za Slovenijo v Mariboru, ki jih je ta-le stavil v svoji zadnji »Spomenici« z dne 10. junija tl. št. 717 in si jih osvojiti. Zlasti zahteva Pokr. Savez od vlade:

1. da pri sklepanju trgovinske pogodbe z republiko Avstrijo doseže za uvoz naših vin vsaj iste ugodnosti, ki jih je Avstrija koncedirala Italiji (znižanje uvozne carine od 60 na 30 zlatih K za hl) in za Slovenijo kontingent vsaj 100.000 hl lažjega naravnega vina, ozir. vinskega mošta od 8—12% alkohola, oz. 14—20% sladkorja;

2. da pritegne k trgovinskim pogajanjem z vino uvažujočimi državami — pred vsem sedaj z Avstrijo — vedno eksperta iz Slovenije, ki natančno pozna razmere vinogradništva in vinski trg v Sloveniji. Na vsak način pa zahtevamo z vso odločnostjo od vlade, da se k trgovinskim pogajanjem z republiko Avstrijo pritegne tudi en delegat iz pokrajine bivše Avstro-Ogrske.

3. Da ukrene potrebno, da se vinski zakon iz leta 1907, ki velja danes samo v Sloveniji in Dalmaciji, uveljavi za celo državo ter da se zopet začne izvajati z vso strogostjo;

4. da se prepreči vsako vtihotapljanje vina iz Madžarske in Italije v našo državo;

5. da se ukinejo kontrolni listi za prevoz vina, ki povzročajo mnogo stroškov in še veliko več zamude časa in — če že to ne gre, da se naj izdaja kontrolnih listov poveri občinskimi uradom, ki so boljše pri roki.

6. Istotako naj se ukine naredba, po kateri morajo slovenski vinogradniki vsako leto svoj vinski pridelek naznati finančni oblasti.

7. Slovenski vinogradniki odklanjajo stališče vlade, da vinogradniki iz prejšnje Avstro-Ogrske, radi prejšnjega podaništva ne bi mogli sodelovati pri trgovskih pogajanjih z republiko Avstrijo kot delegatje in eksperti.

8. Zahtevamo, da da vlada v slabih letinah za sladkanje vinskega mošta vinogradnikom na razpolago trošarine prost sladkor.

9. Ker vinogradniki letos zbog slabe vinske letine niso bili aktivni, v največ slučajih pridelek ne krije niti pridelovalnih stroškov, zahtevamo od vlade, da da finančnim oblastem nalog, da dohodkov iz vinogradov, ki ne prezentirajo nobenega čistega dobička, letos v obče ne obdači.

Ta resolucija naj se takoj doloži vsem prizadetim ministristvom, narodni skupščini in drugim merodajnim zastopništvom.

—□—

Nekaj iz teorije kmetijstva.

(Dalje.)

III. POVRTNINARSTVO.

2. Gojenje raznih povrtnin.

Karfijol. Njegov cvet, tudi roža imenovan, se rabi za jed in se smatra

kot zelo fina povrtnina. Najboljše uspeva na dobri, močni, pognojeni in dobro pripravljni zemlji. Za gojenje karfijola je najboljša jesen, kadar je vlažen zrak, ki zelo ugodno vpliva na nje-

ga. Imamo spomladanski, poletni in zimski karfijol. Za spomladanski karfijol se seje seme meseca septembra. Po pretoku mesec dni se rastline presade, čisto tudi na mlačne grede. Za čas ostrih mrazov se mora nasade prezračevati. V marcu prihodnjega leta se vsadi rastline na stalno mesto, ko se jih je poprej navadilo na sveži zrak. Sadi se s sadijko 70 cm narazen. Karfijol se mora pogosto okapati in zalivati in daje potem lepe, bele cvete, ki so zreli za trganje koncem majnika.

Letni karfijol je težje odgajati.

Za zimski karfijol se seje seme v juniju na grede, ki se obsenčijo, da se rastline hitreje razvijajo. Mesec dni po setvi, kadar imajo rastlinice 5—6 listov, se glavice razsade v 70—80 cm eden od drugega oddaljene rede, a zemlja se pokrije s plevami, da se vlaga čimdalje zadrži. Med rastjo se mora večkrat okapati in zalivati. Kadar se prikaže cvet, se zakrije glavo s spodnjim listjem, ki se ga na pol nalomi. Koncem septembra so že prve rože za potrošiti. Od 1 ara se dobi 120 do 150 rož, po 0.7—1.5 kg težkih.

Krastavci (murki) so občutljivi in se jih sme sejati še le, ko postane bolj toplo. Za vlaganje (pacanje) se jih seje v juniju in sicer bolj drobne vrste. Na 1 ar gre 30 gr semena. Seje se na sledeči način: Po sredini grede se skopa z motiko jarek, v katerega se natroši dobro preperel gnoj, ki se pomeša z zemljo in se na to vsadi v razdalju od 20 cm seme. Ako se seje na gomile, se iste nagrne 40 cm vsaksebi. Zahtevajo pogosto zalivanje. Napada jih rada peronospora in mora se jih škropiti z borsosko tekočino (bakreno-apneno zmesjo).

Krompir. Goji se kot poljski ali povrtni posevek. Za povrtninjak so posebej zgodnje sorte. Zahteva lažjo in rodovitno zemljo. Na težkih in vlažnih zemljah napreduje slabo in rodi malo. Boljše je saditi cel krompir, nego ga razkosati. Pred sajenjem se krompir razprostre v toplih prostorih na rogoznicah, da začne cimiti. Kadar postanejo klice 2—3 cm dolge in ozelenijo, se začne sajenjem na vrtu (pri sajenju krompirja na polju se seveda to delo ne opravlja). Sadi se v vrste ali na gomile, 8—10 cm globoko; pazi se mora, da se klice ne odbijejo. Red od reda se vzame 60 cm, krompir od krompirja v redu 30 cm; gomile stoje v razdalju 70 cm in na vsako se vsadi 2—3 krompirje. Za manjše vrtove je boljše saditi v rede. Na 1 ar gre 25—30 kg semena (krompirja). Po treh tednih, kadar požene krompir iz zemlje in postanejo steblija 10—15 cm visoka, se prvič okapa in malo ognje. Potem se mora krompir pred cvetom še dvakrat okapati in osipati. Kadar se gornji deli steblovja posuše, je krompir zrel za izkopavanje. Tudi krompir napada čestokrat peronospora in se ga mora v tem slučaju z borsosko tekočino poskropiti.

Fižol. Fižola je veliko vrst, gmičastega in količavega. Uspeva tudi na negnojnih zemljah. Seje se v aprilu, ker je zelo občutljiv proti mrazu, a za porabo v stročju, preko čelaga leta. Navadno se seje na gomile, oddaljene 40 do 50 cm vsaksebi, ali pa tudi v rede na 40 cm. Na 1 ar gre 1 do 1 in pol kg semena. Prvo krat se okapa in ogrnjuje, kadar ima 4—6 listov, drugokrat pa pred cvetom. Fižol za porabo v stročju, je treba v suhih letih zalivati, ko pride v cvet. Od 1 ara se dobi 60—80 kg stročja ozir. 15—25 kg zrnja.

Hren ni izbirljen, kar se tiče zemlje, ker v vsaki dobro uspeva. Razmnožuje se s »vtikancem«, to je s takimi stranskimi koreninami, ki se pri izkopavanju hrena v jeseni ali spomladi razsekajo na kose, 20—25 cm dolžine. Kadar vreme dopusti, se vtikanci razsade na razdaljo 30 cm tako, da gornji konci mole malo iz zemlje. Zemlja se natlači, malo zalije in nagrne. Preko leta naredi eno do dve brsti. Hrenišče se mora vsako leto pognojiti in ne sme se puščati več, nego 2—5 brsti na vsakem korenju. (Dalje sledi.)

—□—

Kmetijska družba in njene podružnice

V naravi je edinost. V viharju drevo ščiti drevo, čebele, mravlje — kaj storijo in dosežejo v skupnem delu. Vse se združuje, le kmet se ne briga ne za soseda ne za svoj stan. Krivo je temu pomanjkanje splošne izobrazbe, která nas med

Drugim uči in dokaže: »Kar mojemu bližnjemu škoduje, to meni ne hasne, gotovo pa dotičnemu stanu ne. Če eden zgubi, kar drugi dobi tedaj se za stan, za povzdigi obnega blagostanja ni ničesar storilo.«

Namen kmetijske družbe je kmete združiti in tako napredek celega stanu pospešiti. Kaj vse bi se dalo doseči, ko bi bilo združenih vsaj polovico kmetov. Vzgleđ naj nam bo delavski stan, kteri še pred 50 leti ni bil nič. Danes je v združenju dosegel boljše plače, zavarovanje proti bolezni in nezgodam, dosegel bode zavarovanje za starost, v mnogih državah celo besedo v postavodaji, ker ima svoje poslance, kteri niso razcepljeni. Slabe carinske pogodbe podražijo nam železo, stroje, sladkor, petrolaj, sploh vse, kar kmet rabi in na drugi strani napravijo slabe cene za vse to, kar ima kmet naprodaj.

Ustanovitve kmetijskih podružnic posebno, pa mnogobrojna udeležba pri sejah in predavanjih, ima kaj važni pomen. Dosedaj imamo razmeroma malo podružnic pri nas in če se priredijo praktični govori, naš kmet (častno izjemo dejajo nekteri kraji) se ne zanima in ne pride. Kaj je posledica tega? Našim merodajnim krogom in višji gosposki je vsa ta mlačnost in brezbriznost znana iz tega oni sklepajo in se ne motijo, da na stan, kateri se v sedanjih razmerah ne združuje, kateri ne samo ne zahteva pouka, ampak če se mu zanj prilika nudi, se je ne posluži, ni treba ozira jemati, češ ljudstvo je nezrelo, nevedno in nima nikakšne moči. Prvi korak k napredku obstoji v pristopu k organizaciji, vse drugo še le pride potem, ker za večje zahteve nam je treba podlago, dobro in trdne zaslombe.

Kakšni neposredni dobiček pa ima kmet od pristopa h kmetijski podružnici? Udje kmetijske podružnice, to je podružnica dobi: škropilnice za vinograde in za drevje zastoj, travniške brane, žitočistilnike, pluge za boljše obdelovanje zemlje za polovico cene. Plemenske bike, merjance, ovne itd. za pol cene. — Dalje: za napravo dobrih uzornih hlevov in gnojšč, za osušenje travnikov in za zboljšanje planinskih pašnikov se dobijo zdatne podpore. Vsak ud dobi celo leto časopis »Kmetovalec«. In za vse to plača ud na leto 20 din.

Se večje važnosti je pa, da bi kmečki stan v kratkem času mnogokaj dosegel, ko bi ga bila le polovica združena. Vsega ne more nikdo storiti, pa nekaj lahko vsak kmet stori in to je pristop h kmetijskim podružnicam, ktere imajo pred vsem namen, svoje ude za napredek pridobiti, ker zato je treba vedno izpodbuje in prigovarjanja, med tem ko za lenobo in nazadovanje ni treba nikogar navduševati, to zna zadosti vsak sam.

KMETIJSTVO.

Kmetijsk pouk po deželi. Na Štajerskem in v Prekmurju priredi oddelek za kmetijstvo v prvi polovici meseca decembra sledeča predavanja: V soboto, dne 8. dec.: 1. Črna pri Prevaljah, predpoldne, o čebelarstvu, Okorn. 2. Podpeca, popoldne, o čebelarstvu, Okorn. — V nedeljo, dne 9. dec.: 1. Polana v Prekmurju, o kmetijstvu, Pavlica. — V nedeljo 16. dec.: 1. Mala Polana v Prekmurju, o kmetijstvu, Vojsek. 2. Murski Petrovci, Prekmurje, o kmetijstvu, Pavlica.

Preizkusi z umetnimi gnojili. V tekočem letu je Kmetijska družba med poljedelci v Sloveniji priredila veliko število preizkusov gnojenja z umetnimi gnojili in sicer k pšenici in rži, ječmenu in ovsu, koruzi, krompirju in na travnikih slednjič k ajdi. Umetna gnojila za te preizkuse je družba razdelila brezplačno, za to so se pa kmetovalci morali obvezati, da bodo svoja opazovanja beležili, pridelke (zrnje in slamo, seno in otavo) natančno stehali in o vsem tem nadrobno poročali družbi. Ker pa dosedaj še mnogo kmetovalcev tega ni storilo, se tem potem pozivljajo, da nemudoma dološljejo družbi poročilo o svojih opazovanjih in doseženih uspehih gnojenja.

TRŽNE CENE

Mariborski trg je bil 5. tm. razmerno malo slabo obiskan. Vozov je bilo zelo

malo, nekaj krompirja in en voz zelja. Pač pa je bilo mnogo zelenjave, ki je v ceni nekoliko poskočila. Tudi perutnine je bilo precej, nadalje nekaj vreč koruze, ovsu, prosu in ajde. Glasom cenika mestnega tržnega nadzorstva (ki bi moralo cene dnevno ugotoviti, a nabija vedno isti cenik, ki je zelo pomanjkljiv!) so bile cene sledeče: jabolka kg 3-6 D, hruške 5-8, krompir kg 1-1,50, (merično po 7,50), kupič 1, mleko l 3,50-4, smetana l 15-16, surovo maslo kg 45-48, jajca komad 2-2,50, fižol l 3,50-4,50, zelje glava -75 do 1 D, kisló kg 3-4, rcpa kislá kg 2. Perutnina: purani od 125 do 250, kokoši 100-150, piščeta 100-120, goske 100-200 D.

Vrednost našega denarja. Dne 4. tm. se je dobilo na zagrebški borzi: 1 dolar za 87 do 87 i pol din., 1000 italijanskih lir za 379—381 D, 100 čeških kron za 258—260, 100 švic. frankov za 1547—1550 D, 100 avstr. kron za 12 in pol pare.

Tržne cene v Celju dne 1. dec. tl. Go-
vedina: v mesnicah I 25, II 22, na trgu I
22.50, II 17.50. Teletina: I 35, II 30. Svi-
njina: I 35, II 30, slanina I 43, II 40, mast
domača 44, amerikanska 39, šunka 55.
Divjačina: zajec 60, srna kg 25. Mleko
3.75, surovo maslo 55, čajno 75, jajce 2.50.
Kruh: kg belega 7, črnega 6. Moka: »00«
in »0« 6, »2« 5.70, »4« 5.30, koruzna 3.20 do
3.40. Na drobno po 20 para več. Specerij-
sko blago: kava Portoriko 56—68, San-
tos 44—50, Rio 40, sladkor kristal 20, v
kockah 22, riž I 11, II 8.50—10, namizno
olje 32, bučno 40, milo 17.20. Krompir
1—1.25, zelje 1. Sadje: jabolka 4—6, hru-
ške 6—8.

Žitni trg. V Novem Sadu so bile 4. tm. sledeće cene: pšenica bačka 320 do 330, rž bačka 250, oves bački 220, koruza 210—215, banatska 207—250, fižol beli bački 250, moka »6« 310—325 D za 100 kg.

Sladkorni trg. Na vseh važnejših svetovnih sladkornih tržiščih postaja v zadnjem času živahnější. Velika Britanija, ki je najmočnejši evropski konzument sladkorja, nima skoro nikakih zalog in zato močno povprašuje. Med drugimi je Češkoslovaška izvozila v mesecu oktobru v Anglijo 786.000 q sladkorja. Najživahnější je ameriški trg. Konzum je tam zelo razporežen za nakupovanje. Računa se z znatno nadprodukcijo in s padcem cen. Na tržaškem trgu je trgovina s sladkorjem, ki je nekaj časa zelo mrtva, močno oživela. Na češkoslovaškem trgu so prodane velike količine sirovega sladkorja.

Trg z jajci. Na naših tržiščih jako malo blaga. Za izvozno blago se plača 2 do 2.10 D komad. Te cene so trenutno nad svetovnimi paritetami. Izgledj za izvoz so zaradi visokih cen kakor tudi radi dovoljnih količin na zunanjih trgih jako slabi. Na zunanjih trgih se pojavljajo izdatne količine iz Južne Amerike, Avstralijske, Nove Zelandije, Poljske in Rusije. Tudi Rumunija je dovolila izvoz jajc.

Zagrebski trg s kožami. Poslabšanje vremena je povzročilo živahnost v trgovini z usnjem, dasi pomanjkanje denarja ovira poslovanje. Cene prošlega tedna: kruponi 105-110, vratovi 55-65, okrajci 40-50, boks inozemski 36-32, kravice usnje črno 100, žolto 110-120, usnje od mlade živine črno 150-170, žolto 200-225; telečje usnje črno 165-175, žolto 175-180 D. Sirove kože so se tržile: bosaanske 13-14, domače lahke 15-17, srednje 18-19, težke 22-23, telečje lahke 25 do 27, težje 30-32 D za kg.

Obiave.

§ Starošinska zveza »Triglava«. Občni zbor se vrši v petek 7. tm. ob 8. uri zvečer v restavraciji »Narodnega doma« po že objavljenem dnevnem redu.

§ Sv. Miklavž pride v sredo dne 5. decembra 1923 z vsem svojim nebeškim in peklskim spremstvom točno ob 8. uri zvečer v Sokolski dom v Studencih, kjer bo: 1. poslušal godbo, 2. gledal nastop naraščaja, 3. nastopil sam in obdaroval vsakega, za katerega mu bo kdo kaj izročil, 4. se zabaval pri pogrnenih mizah ob zvokih nalašč v ta namen pomnoženega koncertnega orkestra in to samo do 11. ure. Vstop imajo samo vabljeni odrasli prijatelji sv. Miklavža in studenškega Sokola in po njih vpeljeni gostje, ki so čistega jugoslovenskega srca in misli. Darila samo za odrasle obdarovance sprejema draž. d in 5. dec. zveč.

čer od 6.—7. ure Miklavžev poverjenik v Sokolskem domu proti garancijskemu listku v vrednosti 2 Din. — Vsako darilo mora imeti razločen naslov, komur je namenjeno. Vstopnina prostovoljna.

§ Javna dražba na carinarnici, prodaja raznega nedvignjenega in zaplenjenega blaga se vrši dne 7. decembra ob 10. uri dopoldne.

§ Udrúženje tobačnih trafikantov priredi dne 8. dec. tl. ol 14. uri popoldne v restavraciji Kosovo, Grajski trg, Maribor, ustanovni občni zbor v smislu odobrenih pravil pokr. uprave za notranje zadeve za Slovenijo št. 11.788 z dne 19. aprila 1923. Obvešča se vse pn. trafikante, da ne obstoji nikaka zveza, kakor je svojčas »Straža« poročala, ker bi to značilo politično ozadje SLS. Dolžnost vsakega trafikanta je, da se napovedanega shoda udeleži ter v lastnem interesu vstopi v organizacijo, ki je strokovna in nepolitična. S tem vabimo tudi najuljudneje zastopnike finančnega okrajnega ravateljstva, udruženja vojnih invalidov, podružnice Maribor in tudi davkarje, da se udeleže v informativne svrhe tega shoda.

Študijska knjižnica je občinstvu odprta vsak delavnik med 15. in 17. uro. Vstop v knjižničino čitalnico, kjer so na razpolago vsi časopisi in druga literatura, je popolnoma prost. Za izposojevanje knjig na dom pa je plačati enkratno pristojbino, ki iznaša za letošnje leto 10 D. Interesente z dežele, ki so odvisni od železniških zvez, lahko obiščejo knjižnico tudi predpoldne od 9.—12. ure.

§ Instrukcije za višjo in nižjo gimnazijo daje reвен osmošolec. Naslov pove iz prijaznosti uprava »Taborac«.

**Mornarica veže najoddalje-
nejše državel Gradimo našo
mornarico! Jačajmo
„Jadransko Stražo“!**

Brzoiavna poročila

Cene v Nemčiji padajo.

Berlin, 4. decembra. (Izv.) »Vorwärts« poroča, da so cene na berlinskem trgu v zadnjih dneh znatno padle. Zlasti je opazati padanje cen pri mesu.

Zopet nesreča v rudniku.

Sheffield, 4. decembra. (Izv.) V tukajšnjem rudniku se je včeraj zvečer utrgala vrh pri dvigalu. Bilo je ravno v času zamenjave. V dvigalu je bilo 175 rudarjev. Sedem oseb je bilo na mestu mrtvih, 46 pa težko ranjenih.

Trgovina, obrt in industrija.

g Novi predpisi o zavarovanju valute. Generalni inspektorat ministrstva .fin je izdal nov cenik, po katerem se bo vršilo zavarovanje valute pri izvozu blaga po čl. 16 pravilnika o prometu z devizami in valutami. Ta cenik stopi v veljavo s 1. decembrom. Banke imajo strog nalog, da pri izdavanju uverenj točno navedejo vrste robe in količine ter se strogo držijo označenih cen. Obračunavanje se vrši po srednjem borznem tečaju onega dne, ko se izda uverjenje. Izvozne carinarnice morajo o priliki pregleda in carinjenja strogo paziti, ali blago, navedeno v uverjenju, odgovarja robi, ki se izvažata.

g Industrija vžigalic in finančni minister. Te dni so se mudili v Beogradu zastopniki industrije vžigalic v naši državi. Pri tej priliki so posetili tudi finančnega ministra ter mu predložili svoje pritožbe in zahteve. V industriji vžigalic je zavladal velik zastoje. Nemalo krivdo nosi na tem vlada sama, ker je, kakor se je izkazalo, naročala vžigalice za monopolno upravo v — Bolgariji. Finančni minister je namreč že svoj čas nameraval poddržati vse tvornice vžigalic, ki izdelujejo monopolne predmete. Temu so se lastniki seveda protivilili. Da bi jih prisilil na kolena, je prepovedal izvoz vžigalic, pri tem pa sam naročal vžigalice v inozemstvu. Tokrat so zastopniki industrije vžigalic s svojimi predlogi prodrli. Finačni minister jim je obljubil, da bo prepovedal vsak uvoz vžigalic iz inozemstva ter izdal še strožje naredbe glede tihotapstva z vžigalicami. Posil je zastopnike, naj gledajo, da omogočijo kar največji izvoz vžigalic. Uprava državnih monopolov bo, da olajša krizo, ki je vsled zastoja zavladala v tej industriji, prevzela vse zaloge, ki jih imajo posamezne tvornice. Carinska direkcija bo prihodnje dni razpravljala o prepovedi uvoza uživalnikov na bencin, da tako poveča konzum vžigalic, ob enem pa bo monopolna uprava znižala takso na vžigalice. Tvorničarji pa so kljub temu sklenili, da bodo do nadaljnjega proizvajali vžigalice v omejeni količini, ker je ugotovljeno, da znaša produkcija vžigalic v naši državi mnogo več, kakor pa domača potreba, uprava monopolov pa je še dalje časa vezana na nabavke, ki jih je že sklenila v inozemstvu.

g Dobava piščalk. Oddelenje za mornarico v Zemunu sprejema do 15. decembra t. l. ponudbe za dobavo 500 komadov piščalk. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki in risbami je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

g Dobava kadi za vodo. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 15. dec. t. l. ofertalna licitacija glede dobave 200 kadi za vodo. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled, skice pa se dobe pri ekonomatu imenovanega ravnateljstva.

g Nova carinska tarifa. V eni prihodnjih sej min. sveta pride na vrsto poročilo fin. ministra o elaboratu komisije za zakonski načrt o splošni carinski tarifi. Načrt pride v skupščini v razpravo takoj po končani proračunski razpravi.

t Novi predpisi za izvrševanje gostilniškega obrta. S 10. novembrom so stopila v veljavo nova določila za izvrševanje gostilniškega in kavarniškega obrta. Zakon razlikuje mehane in kafane. Mehana je gostilna, ki ima poleg pivskih lokalov tudi sobe za prenočevanje tujcev. Ako nima teh sob, se imenuje kafaŋa. Za izvrševanje gostilniškega obrta je potrebno: 1. lokalno mehansko ali kafansko pravo, to so predpisani prostori, v katerih se izvršuje obrt. Dovoljenje izdaje minist. po zaslišanju lokalnih činiteljev. Za to dovoljenje znaša taksa v Mariboru 3000 D, v krajih nad 2000 prebivalcev 2.500 D, drugod pa 2000 D. Ta pravica se ne da prenesti na drugo poslopje in ugasne, če se v treh mesecih ne prične s točenjem ali preneha za več kakor mesec dni. 2. Oseбно pravo, to je da ima imejitelj pravico, da se sploh sme baviti z gostilniško obrtjo. 3. Pravo za točenje pijač, ki ga izdaje finančna ob-

KNJIGOVEZNICA

MARIBORSKE TISKARNE D. D.

lodiše s petjem razdražljivih ljubavnih
sujetov. Predno se je pričel pravi ob-
red, je vsaka žrtev izpiła čašo posebne
pijače, ki so jo nazivale nebeško kapji-
co, v resnici pa je bila mešanica alko-
hola in raznih dišav. Pijača pa je baje
bila zelo učinkovita. Dve dami, ki sta se
udeleževali teh orgij, sta na posledičnih
umrli, ena pa je znozešla. Ko je prišla
policija tej tajnosti na sled, je bila v
zelo mučnem položaju, ker je šlo za naj-
višje dame. Zato tudi vsa imena priza-
detih čuva v strogi tajnosti in tako jav-
nost niti ne ve, kdo so one nesrečnice, ki
se plačale svoje razuzdanost z živije-
njem. Kljub vsej tajnosti pa je javnost
zvedela za bistvene dele tega škandala
in vsa Varšava govori samo o tem.

V Varšavi je policija pred par dnevi odkrila senzacionalni škandal, o katerem govori že več dni vse mesto in ki

Lastnik in izdajatelj: Konzorcij »Tabor«, — Odgovorni urednik: Rudolf Ozim, — Tiska: Mariborska tiskarna d. d.